

# Sa Maayad Ha Tultulanen Mahitenged

## Ki Jesu Cristo Ha Insulat Hi Marcos

---

**Sa Pagpanunultul Hi Juan Ha Bautista**  
(*Marcos 1:1-8; Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28*)

- 1** <sup>1</sup>Iyan haini puunaan hu Maayad ha Tultulanen mahitenged ki Jesu Cristo sa Batà hu Dios.
- <sup>2</sup>Insulat hu propita ha si Isaias sa inikagi hu Dios su anay diyà ki Jesus ha tagyanaen
- “Amin ku igpauna di ikaw ta daw makapangandam hu ag-agiyan nu. <sup>3</sup>Saena magkulahiay duun hu pinakabulung-bulung ha lugar ha magyanaen ‘Andama sa ag-agiyan hu Ginuu daw tul-ida sa dalan.’”
- <sup>4</sup>Aman nakauma si Juan ha Bautista duun taena ha pinakabulung-bulung ha lugar daw tagpanunultul ha tagyanaen “Maghinulsul kaw ta daw mapasaylu sa mga salà nuy daw magpabautismu kaw.”
- <sup>5</sup>Madakel ha mga etaw sa namandiyà ta kandin ha nangapuun ta Jerusalem daw duun hu mga banuwa ha sakup ta Judea. Insugid dan sa mga salà dan aman pigbautismuwan sidan hi Juan diyà ta Wahig ta Jordan. <sup>6</sup>Sa pinaksuy hi Juan bulbul hu kamilyo daw anis daan sa bakes din. Sa kalan-enen din talangas daw degà.
- <sup>7</sup>Iyan haini tultulanen din ha tagyanaen “Amin pa makadini ha labaw di kanak ta bisan sa paghukad hu sapatus din kenà a gayed angayan duun. <sup>8</sup>Diyà a ta wahig agpamautismu inyu ba sa kandin ha igbautismu iyan sa paulinan kaw kandin hu Balaan ha Ispiritu.”

**Sa Pagbautismu Daw Sa Pagpanulay Ki Jesus***(Marcos 1:9-13; Mateo 3:13-4:11; Lucas 3:21-22; 4:1-13)*

<sup>9</sup>Duun taena ha panahun nakauma si Jesus sa napuun diyà ta Nazaret ha sakup ta Galilea dayun binautismuwan hi Juan diyà ta Wahig ta Jordan. <sup>10</sup>Su taggaun pa si Jesus duun ku wahig naahà din ha napuwaan sa langit daw migbulus diyà ta kandin sa Balaan ha Ispiritu ha agkailing hu salapati. <sup>11</sup>Amin lageng ha napuun diyà ta langit ha tagyanaen “Iyan ka gayed pinalangga ku ha Batà ha tiggabayà-bayà ku.”

<sup>12</sup>Dayun inuwit si Jesus hu Balaan ha Ispiritu duun hu pinakabulungbulung ha lugar <sup>13</sup>daw pigsulayan hi Satanas seled hu kapatan ha aldaw. Amin daan diyà mga mananap ha agpamangagat hu etaw, ba sa mga balinsuguen hu Dios iyan mig-alima kandin.

**Sa Puunaan Hu Pagtudlù Hi Jesus***(Marcos 1:14-15; Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)*

<sup>14</sup>Su mapurisu en si Juan luminikù si Jesus diyà ta probincia ta Galilea daw migsangyaw hu Maayad ha Tultulanen ha napuun duun hu Dios <sup>15</sup>ha tagyanaen “Iyan en haini panahun ha madani en sa pagharì hu Dios aman maghinulsul kaw daw tuuwi sa Maayad ha Tultulanen.”

**Sa Pag-umaw Hu Haepat Ha Mamamaling***(Marcos 1:16-20; Mateo 4:18-22)*

<sup>16</sup>Su taghiphipanaw si Jesus duun hu kilid taena ha Danaw ta Galilea naahà din si Simon daw sa suled din ha si Andres ha tagpamaling duun taena ha danaw ta mamamaling man sidan. <sup>17</sup>Inikagiyan sidan hi Jesus ha “Dumuma kaw kanak ta agbuhaten ku inyu ha mamamaling hu mga etaw.” <sup>18</sup>Sagunà dan inawaan su baling dan daw duma ki Jesus.

<sup>19</sup>Su malugay-lugay naahà hi Jesus su mga migsuled daan ha iyan si Santiago daw si Juan sa mga batà hi Zebedeo ha tagpamandayan dan su mga baling dan duun ku barutu. <sup>20</sup>Aman inumaw sidan hi Jesus dayun inawaan dan si Amay dan ha si Zebedeo duun ku barutu duma hu mga sinuhulan dan daw duminuma sidan ki Jesus.

**Sa Etaw Ha Inulinan Hu Busaw***(Marcos 1:21-28; Lucas 4:31-37)*

<sup>21</sup>Namandiyà si Jesus daw sa mga tinun-an din ta Capernaum. Su Sabado ha iyan Aldaw hu Paghimlay sumineled si Jesus duun ku simbahan hu mga Judio daw panudlù. <sup>22</sup>Sa mga etaw diyà nangabeleng ta sa kandin ha pagtudlù amin duun gahem dì ku mga manunudlù hu Kasuguan. <sup>23</sup>Diyà ta simbahan amin etaw ha inulinan hu busaw <sup>24</sup>ha tagkulahiay ha tagyanaen “Jesus ha taga-Nazaret, inu sa labet nu kanay?”

Duminini ka ba hu pagsilut kanay? Agkakilala ku ikaw ha sinugù ka hu Dios.”

<sup>25</sup>Ba binaldeng haena hi Jesus hu kagi din “Hagteng ka daw awà ka diyan tayan.” <sup>26</sup>Pinaagi hu gahem ku busaw nabidbid su etaw ha nakapangulahi dayun guminuwà su busaw.

<sup>27</sup>Sa alan ha mga etaw diyà nangabeleng gayed daw migpainsaay hu “Bag-u ba gid haini ha katudluan? Ta saini ha etaw amin din gahem ha bisan sa mga busaw agtuu kandin.” <sup>28</sup>Sagunà nakalekep sa tultul mahitenged ki Jesus duun hu alan ha mga banuwa ha sakup ta Galilea.

### **Sa Pagbulung Hu Mga Etaw**

*(Marcos 1:29-34; Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)*

<sup>29</sup>Sagunà uminawà si Jesus diyà ta simbahan daw duminìyà ta balay hi Simon daw hi Andres duma ki Santiago daw ki Juan. <sup>30</sup>Sa ugang ha bahi hi Simon hari en pakabangun ta agkagenaw daw tinultulan dan si Jesus taena. <sup>31</sup>Aman inubayan din haena daw ibiti sa alima din daw ipabangun. Sagunà haena naulian aman sinugbahan din dayun say Jesus.

<sup>32</sup>Su madani en agpanukilem pinan-uwit hu mga etaw diyà ki Jesus sa alan ha agkangadaluwan daw sa pinan-ulinan en hu busaw. <sup>33</sup>Sa mga etaw duun taena ha banuwa nangaamul-amul duun hu atbang taena ha balay <sup>34</sup>dayun naulian hi Jesus sa madakel ha hurà mag-iling sa dalu dan. Pinamugaw din daan sa mga busaw ba binaldeng din sidan ha hari mag-ikagiyà ta nakakilala en sidan kandin.

### **Sa Pagpanudlù Hi Jesus Duun Hu Mga Simbahan**

*(Marcos 1:35-39; Lucas 4:42-44)*

<sup>35</sup>Su madani en agkaaldaw si Jesus duminuun hu pinakabulung-bulung ha lugar daw mig-ampù diyà, <sup>36</sup>aman pinan-ahà haena hi Simon daw hu mga duma din. <sup>37</sup>Su maahà dan en si Jesus inikagiyan dan hu “Madakel sa tagpan-ahà ikaw.”

<sup>38</sup>Ba si Jesus tuminubag ha “Dumuun kuy hu lain ha mga banuwa ha ubay dini ta daw makagtultul a daan diyà, ta iyan haini indini ku ta kalibutan.” <sup>39</sup>Aman nalekep hi Jesus sa alan ha mga banuwa ha sakup ta Galilea ha migtudlù duun hu mga simbahan hu mga Judio daw pinamugaw din daan sa mga busaw.

### **Sa Pagbulung Hu Sanglahen**

*(Marcos 1:40-45; Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)*

<sup>40</sup>Amin sanglahen ha luminuhud diyà ki Jesus daw hangyù ha “Ku mabayà ka ngaay bulungen a ikaw taini ha mahugaw ha dalu ku.”

<sup>41</sup>Nahid-uan haena hi Jesus aman dinampà din su sanglahen daw ikagiya hu “Agkabayà a aman maulian ka.” <sup>42</sup>Sagunà haena naulian.

<sup>43</sup>Dayun impahipanaw haena hi Jesus daw binalaudan din hu <sup>44</sup>“Hari ka manunultul hu bisan sin-u ba dumuun ka taena ha sinaligan hu paghalad ta daw masusi din ha naulian kad. Maghalad ka sumalà hu Kasuguan hi Moises ta daw malimpyuwan ka daw matun-an hu mga etaw ha naulian kad en.” <sup>45</sup>Ba su makahipanaw en su etaw bà dà nasi nanunultul duun hu bisan hindu. Aman si Jesus hari en paman pakaduun hu mga banuwa ba duun dà tagtimaay hu pinakabulung-bulung ha mga lugar. Ba bisan taena inelegan si Jesus hu mga etaw ha nangapuun duun hu bisan hindu.

**Sa Pagbulung Hu Piglanting Ha Etaw**  
(*Marcos 2:1-12; Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26*)

**2** <sup>1</sup>Su pila en ha aldaw ha makalikù si Jesus diyà ta Capernaum napaliman hu mga etaw ha nakauli en si Jesus. <sup>2</sup>Aman inamul-amulan haena hu mga etaw na hari en sidan agkaaul bisan ta pultahan, dayun tinultulan sidan hi Jesus hu lalang hu Dios. <sup>3</sup>Nakadiyà daan sa haepat ha mga etaw ha taglanting hu minatay en sa dibaluy ha lawa din. <sup>4</sup>Hari sidan pakaubay diyà ki Jesus ta madakel tungkay sa mga etaw aman namanahik sidan diyà ta atep daw pusuwi sa tenged hi Jesus, dayun hinawil dan duun su agkadaluwan ha taghidegaay duun hu banig. <sup>5</sup>Su matun-an hi Jesus ha adagi gayed sa pagsalig dan inikagiyan din su agkadaluwan hu “Napasaylu en sa mga salà nu.”

<sup>6</sup>Amin daan tagpinuu diyà ha mga manunudlù hu Kasuguan ha nakahenà-henà hu <sup>7</sup>“Imbà iyan din hayàn ikagiya? Tagtameyesen din sa Dios ta iyan dà gayed sa Dios makapasaylu hu mga salà.”

<sup>8</sup>Ba sa mga henà-henà dan sagunà natun-an hi Jesus aman inikagiyan din sidan hu “Imbà kaw taghenà-henaay hu iling tayan? <sup>9</sup>Inu diay sa malumu ha ikagiyan duun taini ha agkadaluwan? Iyan ba sa ‘Napasaylu en sa mga salà nu’ daw ku iyan ba sa ‘Bangun kad, luluna sa banig nu daw hipanaw kad en’? <sup>10</sup>Ba iman igpaahà ku inyu ha siak sa Suled hu Kaet-etawan amin ku kagahem dini ta kalibutan hu pagpasaylu hu mga salà.” Aman inikagiyan din su etaw ha minatay en sa dibaluy ha lawa din hu <sup>11</sup>“Bangun kad, luluna su banig nu daw uli kad en.” <sup>12</sup>Sagunà haena minangun daw uwita su banig din dayun awà diyà ta kandan. Sa alan ha mga etaw nangabeleng daw dinayè dan daan sa Dios hu kagi dan “Hurà kuy pa gayed makaahà hu agkailing taini.”

**Sa Pag-umaw Ki Levi**  
(*Marcos 2:13-17; Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32*)

<sup>13</sup>Si Jesus duminuun dà paman hu kilid taena ha danaw. Madakel gayed ha mga etaw sa duminiyà ta kandin aman nanudlù dayun haena. <sup>14</sup>Su taghipanaw si Jesus naahà din sa tagpinuu ha tagpanukut hu

buhis ha tagngaranan ki Levi sa batà hi Alfeo. Inikagiyan din haena ha “Dumuma ka kanak” aman huminitindog si Levi daw duma kandin.

<sup>15</sup> Su tagkaen si Jesus diyà ta balay hi Levi madakel ha mga manunukut hu buhis daw mga masinupaken sa nakigsalu kandin daw hu mga tinun-an din ta madakel sa namanlupug kandin. <sup>16</sup> Su maahà hu mga manunudlù hu Kasuguan ha sakup hu mga Fariseo ha si Jesus nakigsalu hu mga masinupaken daw hu mga manunukut hu buhis, ininsaan dan su mga tinun-an hu “Imbà hayana pakigsalu hu mga limbungan ha manunukut hu buhis daw hu mga masinupaken?”

<sup>17</sup> Su mapaliman haena hi Jesus uminikagi hu “Sa hari agkadaluwan hari daan tagpabulung, ba sa agkadaluwan tagkinahanglan hu mamumulung. Sa pagdini ku kenà para hu mga matareng en ba sa tuyù ku iyan sa mga makasasalà.”

### **Sa Panginginsà Mahitenged Hu Pagsalang Hu Pagkaen**

*(Marcos 2:18-22; Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)*

<sup>18</sup> Amin panahun ha sa mga sumusunud hi Juan ha Bautista daw sa mga Fariseo suminalang hu pagkaen. Amin mga etaw ha duminiyà ki Jesus daw nanginginsà hu “Imbà tagsalang hu pagkaen sa mga sumusunud hi Juan daw sa mga sumusunud hu mga Fariseo ba sa ikaw ha mga tinun-an hari gayed tagsalang?”

<sup>19</sup> Tuminubag si Jesus hu “Mabaluy ba diay ku amin kaamulan ha sa mga inimbita hari kumaen ku diyà pa ta kandan sa agpangasawa? Hari gayed haena mabaluy. <sup>20</sup> Ba mauma sa panahun ha ipaawà en diyà ta kandan su agpangasawa daw human sidan agsalang hu pagkaen.

<sup>21</sup> “Hurà etaw ha agtapikan din hu bag-u ha manggad sa daan en ha pinaksuy, ta ku buhaten din haena su bag-u ha manggad bà dà aglegkè daw su daan ha pinaksuy bà dà daan agkahigbit. <sup>22</sup> Iling daan ha hurà etaw ha itagù din sa bag-u pa ha binu duun hu daan en ha talaguay ha anis, ta ku buhaten din haena bà dà magbutu daw kahudhud su binu. Kinahanglan gayed ha sa bag-u pa ha binu duun dà daan itagù hu bag-u pa ha talaguay.”

### **Sa Tagbayà Hu Aldaw Hu Paghimlay**

*(Marcos 2:23-28; Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)*

<sup>23</sup> Amin aldaw hu Sabado ha nakaagi say Jesus duun hu uma. Su taghipanaw sidan namanimù sa mga tinun-an din hu mga bunga taena ha mga pamulahan duun. <sup>24</sup> Inikagiyan hu mga Fariseo si Jesus hu “Ahaa nu, imbà supaka hu mga tinun-an nu sa Kasuguan mahitenged hu Aldaw hu Paghimlay?”

<sup>25-26</sup> Ba tuminubag si Jesus ha “Hurà nuy ba diay kabasa haena sa binuhat hi David su panahun ha si Abiatar iyan pa tungkay labaw ha

sinaligan hu paghalad? Su mangauhul si David daw sa mga duma din sumineled si David duun ku Tabernaculo daw kan-a su supas ha inhalad duun hu Dios dayun inilahan din su mga duma din bisan ku para dà ngaay haena hu mga sinaligan hu paghalad.”

<sup>27</sup>Dayun inikagiyan sidan hi Jesus hu “Mahinengdanen gayed sa etaw dì hu Kasuguan ta sa Aldaw hu Paghimlay intagana hu Dios ha makapaayad hu etaw. <sup>28</sup>Aman siak sa Suled hu Kaet-etawan iyan a tagbayà bisan hu Aldaw hu Paghimlay.”

### **Sa Pagbulung Hu Kimay**

*(Marcos 3:1-6; Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)*

**3** <sup>1</sup>Sumineled en paman si Jesus duun hu simbahan hu mga Judio daw amin daan etaw diyà ha nakimay. <sup>2</sup>Sa duma ha mga etaw tagpan-ahà hu katarengan ta daw makasumbung dan si Jesus aman binantayan dan ku bulungen din ba haena duun hu Aldaw hu Paghimlay. <sup>3</sup>Inikagiyan hi Jesus su kimay ha “Dumini ka ta atubangan hu alan.”

<sup>4</sup>Dayun ininsaan din daan sa mga etaw hu “Inu sa intugut hu Kasuguan ha buhaten taw duun hu Aldaw hu Paghimlay? Iyan ba sa pagbuhat hu maayad daw ku iyan ba sa madaet? Iyan ba sa pagluwas hu etaw daw ku iyan ba sa pagdaet kandin?” Ba hurà gayed sidan magtubag.

<sup>5</sup>Mighelaw-helaw diyà ta kandan si Jesus ha napauk, ba naguul daan tumenged ta madesen sa henà-henà dan. Dayun inikagiyan din su etaw ha nakimay ha “Bunhata sa alima nu.” Aman binunhat din haena dayun sagunà naulian. <sup>6</sup>Su mga Fariseo namangguwà daw miglalang-lalang sidan hu mga sakup hi Herodes ku in-inuwen dan sa kahimatayi ki Jesus.

### **Sa Pagbulung Hu Mga Etaw Duun Hu Danaw**

*(Marcos 3:7-12; Mateo 12:15-16; Lucas 6:17-19)*

<sup>7</sup>Uminawà si Jesus diyà duma hu mga tinun-an din dayun duminuun sidan ku danaw. Namanduma kandan sa madakel tungkay ha mga etaw ha nangapuun diyà ta probincia ta Galilea. <sup>8</sup>Su mapaliman hu mga etaw sa mga binuhat hi Jesus madakel sa duminiyà ta kandin ha nangapuun ta probincia ta Judea daw ta Jerusalem daw duun hu mga banuwa ha sakup ta Idumea daw layun ta Jordan daw hu mga banuwa ha ubayà ta Tiro daw ta Sidon. <sup>9</sup>Tumenged ta madakel tungkay sa mga etaw sinugù hi Jesus su mga tinun-an din ha mag-andam hu barutu ha aglulanan din ta daw harì malipit hu mga etaw, <sup>10</sup>ta madakel sa nangaulian din ha nangadaluwan aman sa duma ha tagdadalu agliet gayed ta ag-ibit ngaay kandin. <sup>11</sup>Su maahà haena hu mga etaw ha inulinan hu busaw namanluhud sidan duun hu atubangan din daw namangulahì hu “Iyan ka gayed Batà hu Dios.” <sup>12</sup>Ba binalaudan sidan hi Jesus ha harì dan ikagiyan ku sin-u.

**Sa Pagpili Hi Jesus Hu Mga Apostoles**  
(*Marcos 3:13-19; Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16*)

<sup>13</sup>Duminuun si Jesus hu buntud daw inamul-amul din sa mga etaw ha agkabayaan din. <sup>14</sup>Dayun pinili din su sampulù daw daruwa ha pigngaranan din hu mga apostoles ta daw makigduma-duma kandin daw masugù din hu pagpanunultul <sup>15</sup>daw magaheman daan hu pagbugaw hu mga busaw ha uminulin duun hu mga etaw. <sup>16</sup>Iyan haini su sampulù daw daruwa ha pinili din, si Simon ha pigngaranan din ki Pedro, <sup>17</sup>si Santiago daw si Juan sa pigdagnayan din hu Boarneges ha tagkahulugan hu Mga Etaw ha Agkailing hu Lugung, saini ha daruwa mga batà hi Zebedeo. <sup>18</sup>Pinili daan hi Jesus si Andres daw si Felipe, si Bartolome daw si Mateo, si Tomas daw si Santiago sa batà hi Alfeo, si Tadeo daw si Simon sa sakup hu Cananiyo <sup>19</sup>daw si Judas Iscariote ha iyan miglimbung ki Jesus.

**Sa Labaw Dì Ki Satanas**  
(*Marcos 3:20-30; Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10*)

<sup>20</sup>Sumineled si Jesus duun hu balay daw madakel en paman ha mga etaw sa nangaamul-amul diyà ta kandin, aman hurà en panahun hi Jesus daw hu mga tinun-an din hu pagkaen. <sup>21</sup>Su mapaliman haena hu mga kadumahan din inelegan dan ta agtimuen dan ngaay, ta sa mga etaw tag-ikagiyà ha agkalibeg en si Jesus.

<sup>22</sup>Amin mga manunudlù hu Kasuguan ha nangapuun diyà ta Jerusalem ha tagyanaen “Inulinan haini hi Beelsebul sa agalen hu mga busaw aman agkabugaw din sa mga busaw.”

<sup>23</sup>Inamul-amul hi Jesus sa mga etaw daw ikagiya pinaagi hu mga pananglitan ha tagyanaen “In-inuwen man hu pagbugaw hi Satanas hu duma din ha busaw? <sup>24</sup>Ku amin ginharian ha tagsasabà sa mga etaw duun agkabengkag gayed, <sup>25</sup>daw ku amin pamilya ha magsasabà mabengkag daan haena. <sup>26</sup>Aman ku sabaen hi Satanas sa mga sakup din sa ginharian din mabengkag gayed daw mahanaw. <sup>27</sup>Henhenaa nuy ha hurà bisan sin-u ha makaseled duun hu balay hu mabis-ay ha etaw hu pag-agaw hu mga butang din ku harì din unahen bakusen su mabis-ay ha etaw daw human din katimù sa mga butang duun taena ha balay. <sup>28</sup>Laus gayed sa ag-ikagiyen ku inyu ha mabaluy pa ha pasayluwen sa alan ha mga salà hu etaw bisan sa pagtameyes hu duma, <sup>29</sup>ba saena ha tagtameyes hu Balaan ha Ispiritu harì gayed mapasaylu hu hurà din katapusan.”

<sup>30</sup>Inikagi din haena ta sa duma ha etaw tag-ikagi ha si Jesus inulinan hu busaw.

**Sa Kadumahan Hi Jesus**  
(*Marcos 3:31-35; Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21*)

<sup>31</sup>Nakauma si Inay hi Jesus daw sa mga suled din. Diyà dà sidan tagtiyadeg ta guwà daw pinaelegan dan si Jesus. <sup>32</sup>Madakel ha mga etaw sa

tagpinuu ha nakalibut diyà ki Jesus, aman inikagiyan dan haena hu “Si Inay nu daw sa mga suled nu diyà ta guwà ta amin dan kun tuyù ikaw.”

<sup>33</sup>Ba si Jesus tuminubag hu “Iman ikagiyan ku inyu ku sin-u sa inay ku daw sa mga suled ku.” <sup>34</sup>Dayun uminahà haena duun hu mga etaw ha nakalibut diyà ta kandin daw ikagi hu “Taini en sa inay ku daw sa mga suled ku, <sup>35</sup>ta bisan sin-u sa tagtuman hu agkabayaan hu Dios iyan en haena inay ku daw mga suled ku.”

### **Sa Pananglitan Mahitenged Hu Binhì**

*(Marcos 4:1-9; Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)*

**4** <sup>1</sup>Amin panahun ha si Jesus migtudlù en paman duun hu kilid taena ha danaw. Tumenged ta madakel tungkay ha mga etaw sa nangaamul-amul diyà ta kandin mininuu haena duun hu barutu na sa mga etaw diyà dà ta gaun hu pagpaliliman kandin. <sup>2</sup>Dayun madakel sa mga intudlù din kandan pinaagi hu mga pananglitan ha tagyanaen <sup>3</sup>“Magpaliliman kaw kanak. Amin etaw ha duminiyà ta uma hu pagpamegas. <sup>4</sup>Su isawed din haena sa binhì amin diyà dà nakatanà ta dalan aman pinanukà hu mga tagbis. <sup>5</sup>Amin daan binhì ha duun nakatanà hu batuwen. Saena laus dà lumineteb ta atiyuay dà sa pisà duun, <sup>6</sup>ba su sildahan hu tungkay mapasù sagunà dà haena nangagangu ta hurà man panggamut. <sup>7</sup>Amin daan binhì ha duun nakatanà hu sampiniten. Tuminubù daan haena ba naenep dà hu mga sampinit aman hurà pamunga. <sup>8</sup>Ba amin binhì ha duun nakatanà hu balumbun ha bugtà. Saena tuminubù daan daw namunga gayed, sa duma duun tigkatluan sa bunga din daw amin daan namunga hu tigkaeneman daw amin daan namunga hu tignanggatus.”

<sup>9</sup>Dayun si Jesus minikagi pa hu “Henhenaa nuy gayed sa napaliman nuy ha inikagi ku.”

### **Sa Katuyuan Hu Mga Pananglitan**

*(Marcos 4:10-12; Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)*

<sup>10</sup>Su maman-awà en diyà sa mga etaw sa mga tinun-an hi Jesus daw sa duma ha mga etaw nanginginsà diyà ta kandin mahitenged taena ha mga pananglitan. <sup>11</sup>Inikagiyan din sidan hu “Sa inlilung su anay mahitenged hu paghari hu Dios impadayag en inyu. Ba sa duma ha mga etaw tinudluan ku pinaagi hu mga pananglitan <sup>12</sup>ta daw

‘Mag-ahà sidan ba harì makaindan daw magpaliliman daan sidan ba harì makasabut, ta ku pakaindan pa daw pakasabut ngaay sidan maghinulsul gayed hu mga salà dan daw pasayluwen sidan hu Dios.’ ”

### **Sa Kahulugan Hu Pananglitan Mahitenged Hu Binhì**

*(Marcos 4:13-20; Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)*

<sup>13</sup>Inikagiyan hi Jesus sa mga tinun-an din ha “Hurà nuy ba diay kasabut haena sa pananglitan? In-inuwen nuy sa pagpakasabut hu duma ha mga

pananglitan? <sup>14</sup>Saena ha insawed ha binhì hu namegas iyan sa lalang hu Dios. <sup>15</sup>Su binhì ha diyà dà nakatanà ta dalan iyan su mga etaw ha nakapaliman hu lalang hu Dios ba sagunà pakauma si Satanas daw agawen din sa napaliman dan. <sup>16</sup>Su binhì ha duun dà nakatanà hu batuwen iyan su mga etaw ha nakapaliman hu lalang hu Dios daw sagunà duminawat taena ha malipayen. <sup>17</sup>Ba tumenged ta hari agpanggamut sa pagtuu dan saena hari en agkalugay. Ku makauma sa malegen ha alantusen daw pasipalahan sidan tumenged hu pagdawat dan hu lalang hu Dios sagunà dà sidan ag-endà hu pagtuu. <sup>18</sup>Su binhì ha duun nakatanà ku sampiniten iyan su mga etaw ha nakapaliman en hu lalang hu Dios. <sup>19</sup>Ba tumenged hu mga kasamukan dan dini ta kalibutan daw hu kabayà dan ha magsapian sidan daw hu kaayat hu madakel ha mga butang, sa lalang hu Dios agkalipatan dan dà aman hari en haena agpamunga diyà ta kandan. <sup>20</sup>Ba su binhì ha duun nakatanà hu balumbun ha bugtà iyan su mga etaw ha nakapaliman hu lalang hu Dios daw nakasabut taena aman agpamunga. Sa duma agpamunga hu madakel daw sa duma tumanan dà sa bunga dan, sa duma atiyù dà daan sa bunga dan.”

### **Sa Sulù Duun Hu Ugsakà Ha Matangkaw**

*(Marcos 4:21-25; Mateo 5:15; 13:12; Lucas 8:16-18)*

<sup>21</sup>Uminikagi si Jesus ha “Hurà etaw ha tagtutud hu sulù ha bà din dà agpalangkebi hu bakag daw ku bà din dà ba daan igpadidalem duun hu katri, ba saena iluntud din gayed duun hu ugsakà ha matangkaw. <sup>22</sup>Sa alan ha iglilung iman makahiwal dà asem ku malugay daw sa hari iman tag-ikagiyan mapaliman dà asem ku malugay. <sup>23</sup>Henhenaa nuy gayed sa napaliman nuy ha inikagi ku.”

<sup>24</sup>Daw inikagiyan daan sidan hi Jesus hu “Panday kaw gayed magpaliliman, ta ku inu kadakel sa ig-ila nuy iyan daan haena kadakel hu ig-ila inyu hu Dios daw labaw pa sa iila din di hu kinahanglanen nuy. <sup>25</sup>Sa etaw ha amin en kandin mailahan hu tungkay pa gayed madakel, ba saena ha hurà din en hu kandin bisan su iyan-iyen din dà agtimuen pa gayed haena diyà ta kandin.”

### **Sa Pananglitan Mahitenged Hu Pagtubù Hu Binhì**

<sup>26</sup>Si Jesus uminikagi hu “Sa paghari hu Dios agkailing taini. Amin etaw ha namegas hu binhì duun hu uma din. <sup>27</sup>Bisan daleman daw ku aldaw, ku tagtiduga su etaw daw ku pupukaw ba su binhì din agtubù gayed bisan ku hari din agkatun-an ku agkainu-inu ha paagi, <sup>28</sup>ta agtubù haena hu kandin dà. Una lumeteb haena dayun mandahun human agpamunga. <sup>29</sup>Ku mahinug en haena legtayen hu tag-iya duun.”

### **Sa Pananglitan Mahitenged Hu Pag-adagi Hu Tagharian Hu Dios**

*(Marcos 4:30-34; Mateo 13:31-32,34; Lucas 13:18-19)*

<sup>30</sup>Si Jesus minikagi hu “Inu pa sa agpailingan ku hu paghari hu Dios? <sup>31</sup>Agkailing haena hu atiyuay gayed tungkay ha lisu ha impamegas. <sup>32</sup>Ba

ku tumubù en mabuhat ha tungkay kinaadagiyan ha pamulohen daw sa mga panga din mabuhat ha salagà hu mga tagbis.”

<sup>33</sup>Pinaagi hu madakel ha mga pananglitan sa lalang hu Dios inikagi hi Jesus diyà ta kandan sumalà hu agkasabut dan. <sup>34</sup>Sa alan ha inikagi din kandan pinaagi dà gayed hu mga pananglitan. Ba ku iyan dà sidan hu mga tinun-an din igsaysay din kandan sa kahulugan taena.

**Sa Pagbaldeng Hi Jesus Hu Kalamag**  
(*Marcos 4:35-41; Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25*)

<sup>35</sup>Su mahapun en inikagiyan hi Jesus sa mga tinun-an din ha “Lumayun kuy duun taini ha danaw.” <sup>36</sup>Aman inawaan dan sa madakel ha mga etaw dayun impalulan hu mga tinun-an si Jesus duun ku barutu. Amin pa daan mga barutu ha namanduma kandan. <sup>37</sup>Su taglulan en sidan tigkan namagyu aman nataguan hu wahig haena sa barutu na apit en sidan agkalened. <sup>38</sup>Ba si Jesus tagtidugahà duun hu alunà diyà ta pulù taena ha barutu. Aman pinukaw hu mga tinun-an din hu kagi dan “Manunudlù, hari ka ba agkasamuk ku mangalemes kuy?”

<sup>39</sup>Migbangun si Jesus daw baldenga sa kalamag daw mga baled aman sagunà migleneng.

<sup>40</sup>Inikagiyan din su mga tinun-an din hu “Imbà kaw man agkangahaldek? Harì kaw ba diay agsalig kanak?”

<sup>41</sup>Sa mga tinun-an tungkay gayed nangahaldek daw migpainsaay hu “Inu gid haini ha etawa ha bisan sa kalamag daw mga baled agtuu kandin?”

**Sa Pagbulung Hu Etaw Ha Inulinan Hu Mga Busaw**  
(*Marcos 5:1-20; Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39*)

**5** <sup>1</sup>Si Jesus daw sa mga tinun-an din nakalayun duun ku danaw ha ubay diyà ta Gadara. <sup>2</sup>Su kumawas en si Jesus sinal-aw hu etaw ha inulinan hu busaw ha duun napuun hu panlebengà. <sup>3</sup>Duun haena tagtimà hu mga lebeng daw hurà bisan sin-u ha pakabakus kandin bisan pa ku kadinahan, <sup>4</sup>ta kapila en bakusa sa mga paa daw sa mga alima din ba bà din dà agpamugtua sa kadina. Hurà gayed bisan sin-u ha pakaegen kandin. <sup>5</sup>Aldaw daw ku daleman taghipanawà diyà ta panlebengà daw diyà ta bubungan sa tagkulahiay daw tagbugelaen din sa lawa din hu mga batu.

<sup>6</sup>Su matan-aw din si Jesus minulalaguy haena diyà ta kandin daw luhud duun hu atubangan din. <sup>7</sup>Nangulahì gayed ha tagyanaen “Jesus sa Batà hu Dios ha iyan Magbabayà hu alan, inu sa labet nu kanak? Aghangyuen ku ikaw ha harì a ikaw pasipalahan.” <sup>8</sup>Naikagi din haena ta ag-ikagiyan hi Jesus ha umawà su busaw.

<sup>9</sup>Dayun ininsaan hi Jesus hu “Sin-u sa ngaran nu?”

Tuminubag haena hu “Sa ngaran ku Libu-libuwen tumenged ta madakel kay.” <sup>10</sup>Su busaw tagpagayukà diyà ki Jesus ha harì sidan bugawen duun taena ha lugar.

<sup>11</sup>Ubay diyà ta kandan sa balalayan ha amin duun madakel tungkay ha mga babuy ha tagpanuwal. <sup>12</sup>Pinagayukan hu mga busaw si Jesus ha ipauli sidan duun ku mga babuy. <sup>13</sup>Tinugutan din en daan sidan, aman guminuwa su mga busaw duun ku etaw daw namanagù duun ku daruwa ha libu ha mga babuy. Namamulaguy su mga babuy diyà ta alug daw nangakasabay sidan duun ku danaw dayun nangalemes.

<sup>14</sup>Su mga etaw ha tagbantay ku mga babuy namamulaguy daan payanaen diyà ta banuwa daw duun hu ubayà ha mga lugar daw intultul dan su nahitabù, aman namandiyà sa mga etaw ta ag-ahaen dan su nahitabù. <sup>15</sup>Su makauma sidan diyà ki Jesus naahà dan su etaw ha inulinan hu mga busaw su anay ha tagpinuuwà diyà ba maayad en sa henà-henà din daw migpinaksuy en, aman su mga etaw nangahaldek gayed. <sup>16</sup>Su nakaahà taena nanunultul dayun ku nainu-inu sa ingkaulii taena ha inulinan hu mga busaw daw sa nahitabù ku mga babuy. <sup>17</sup>Aman hinangyù hu mga etaw si Jesus ha umawà gayed duun taena ha lugar.

<sup>18</sup>Su taglulan en si Jesus duun ku barutu huminangyù kandin su naulian ha agduma ngaay. <sup>19</sup>Ba bà dà inikagiyi hi Jesus ha “Umulì kad duun hu mga kadumahan nu daw itultul sa binuhat hu Dios daw sa kahid-uwi din ikaw.” <sup>20</sup>Aman huminipanaw su naulian daw panunultul duun hu mga banuwa ta Decapolis ku inu kaadagi sa binuhat kandin hi Jesus. Sa alan ha nakapaliman kandin nangabeleng gayed.

**Sa Minatay Ha Batà Daw Sa Bahi Ha Daluwanen**  
(*Marcos 5:21-43; Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56*)

<sup>21</sup>Su makalikù en si Jesus diyà ta layun inamul-amulan dà paman hu madakel tungkay ha mga etaw. Su diyà pa ta kilid ta danaw <sup>22</sup>amin sabuwa ha punuan duun hu simbahan hu mga Judio ha nakauma ha tagngaranan ki Jairo. Su maahà din si Jesus luminuhud diyà ta atubangan din <sup>23</sup>daw minagayuk ha tagyanaen “Sa laga-laga ku agpatay en aman dumiyà ka daw dampaa ta daw maulian.” <sup>24</sup>Dayun duminuma kandin si Jesus.

Namanduma daan su madakel tungkay ha mga etaw na agkangalipit en sidan. <sup>25</sup>Amin daan bahi diyà ha sampulù en daw daruwa ha tuig sa kahudhud din. <sup>26</sup>Naamin en sa salapì din pagbayad hu mga tagpamulung ba bà dà nasì tag-iseg sa dalu din. <sup>27</sup>Su mapaliman din sa tultulanen mahitenged ki Jesus uminubay haena diyà ta talikudan din daw ibiti sa pinaksuy taena <sup>28</sup>ta nahenhenaan ku bahi hu “Bisan ku bà a dà makaibit duun hu pinaksuy hi Jesus maulian a gayed.” <sup>29</sup>Su maibitan din en sa pinaksuy hi Jesus sagunà uminendà sa kahudhud din daw nagedam din ha naulian en.

<sup>30</sup>Sagunà natun-an hi Jesus ha amin naulian pinaagi hu gahem din, aman sumininalu duun hu mga etaw daw pangingsà hu “Sin-u sa uminibit hu pinaksuy ku?”

<sup>31</sup>Tuminubag sa mga tinun-an din hu “Madakel man ha mga etaw sa agpakalipit ikaw. Imbà ka agpangingsà ku sin-u sa uminibit ikaw?”

<sup>32</sup>Ba mighelaw-helaw si Jesus ku sin-u sa migbuhat taena. <sup>33</sup>Su matun-an ku bahi sa nahitabù kandin luminuhud duun hu atubangan hi Jesus ha taghugdunan hu kahaldek din dayun intultul din sa alan. <sup>34</sup>Inikagiyan haena hi Jesus hu “Sa ingkaulii nu iyan sa pagsalig nu kanak. Ulì ka ha malinawen ta naulian kad en hu dalu nu.”

<sup>35</sup>Su kamulu pa si Jesus tag-ikagi nakauma sa mga etaw ha napuun ta balay hi Jairo su punuan taena ha simbahan ha tagyanaen “Su laga-laga nu minatay en aman harì nud en agsamuka sa Manunudlù.”

<sup>36</sup>Ba saena hurà en bali-baliya hi Jesus ta inikagiyan din en su punuan hu “Harì ka agkasamuk ba bà ka dà salig kanak.”

<sup>37</sup>Iyan din dà dinuma si Pedro, si Santiago daw sa suled taena ha si Juan. <sup>38</sup>Su makauma en sidan diyà ta balay taena ha punuan naahà din sa agkangasamuk daw tag-agalaay hu madaging. <sup>39</sup>Sumineled si Jesus duun taena ha balay daw uminikagi hu “Imbà kaw agkangasamuk daw tag-agalaay? Saini ha batà hurà patay ba bà dà tagtiduga.” <sup>40</sup>Ba bà dan dà agkapatawahi si Jesus.

Su ipaguwà sidan hi Jesus duun taena ha balay dinuma din sa mga laas taena ha batà daw su tatulu ha tinun-an din, daw sumineled sidan duun ku inugsakan taena ha batà. <sup>41</sup>Su makaseled sidan inibitan hi Jesus sa alima ku batà daw ikagiya hu “Tabita kumi” ha tagkahulugan hu “Sikaw sa batà, bangun kad.” <sup>42</sup>Sagunà minangun su batà daw maghiphipanaw, sampulù en daw daruwa sa tuig taena. Duun taena nangabeleng gayed sidan <sup>43</sup>ba binalaudan sidan hi Jesus ha harì dan haena itultul duun hu bisan sin-u. Dayun suminugù si Jesus ha ilahan dan su batà hu pagkaen.

### Si Jesus Diyà Ta Nazaret

(Marcos 6:1-6; Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

**6** <sup>1</sup>Si Jesus uminawà diyà daw likù duun hu kandin ha banuwa duma hu mga tinun-an din. <sup>2</sup>Su aldaw hu Sabado migtudlù haena diyà ta simbahan ba nangabeleng sa madakel ha mga etaw ha nakapaliman kandin.

Nangingsà sidan hu “Sin-u gid sa migtudlù kandin daw imbà pakahimu hu mga belenganen? <sup>3</sup>Kenà ba batà hayana hu panday daw sa inay din iyan man si Maria, sa mga suled din iyan si Santiago daw si Jose, si Judas daw si Simon, daw dini dà daan tagtimà sa mga atebay din?” Tumenged taena hurà dan dawata sa intudlù din.

<sup>4</sup>Inikagiyan sidan hi Jesus hu “Sa propita agtahuran duun hu bisan hindu ha lugar dì hu kandin ha banuwa daw hu mga kadumahan din.”

<sup>5</sup>Hurà magpaahà diyà hu mga belenganen ba amin pila dà ha etaw ha agkangadaluwan sa nangaulian su dampaan din sidan. <sup>6</sup>Nabeleng gayed si Jesus ta hari sidan agtuu.

**Sa Mga Panugun Hi Jesus Duun Hu Mga Tinun-an Din**

*(Marcos 6:7-13; Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)*

Duminuun si Jesus hu duma ha mga banuwa daw migtudlù diyà. <sup>7</sup>Inamul din su sampulù daw daruwa ha tinun-an din, dayun sinugù din sidan hu tigdaruwa daw pinagaheman din sidan hu pagbugaw hu mga busaw ha uminulin duun hu mga etaw.

<sup>8</sup>Iyan haini panugun din kandan ha tagyanaen “Ku humipanaw kaw iyan nuy dà uwiten sa sugkud daw hari kaw mag-uwit hu lutù nuy daw hu salapi. <sup>9</sup>Mabaluy ha magsapatus kaw ba hari kaw mag-uwit hu ilisan nuy. <sup>10</sup>Bisan sin-u ha tagibalay sa magpaseled inyu duun kaw en magtimà taman ha umawà kaw duun taena ha banuwa. <sup>11</sup>Ku makauma kaw duun hu banuwa ba hurà en dumawat inyu daw hari daan sidan magpaliliman inyu awai haena, ba pugpuga nuy sa aliyabuk diyan ta paa nuy ta iyan haena timaan ha silutan gayed sidan hu Dios.”

<sup>12</sup>Aman namanhipanaw su mga tinun-an hi Jesus daw nanunultul ha kinahanglan gayed ha maghinulsul sa mga etaw. <sup>13</sup>Binugaw dan daan sa mga busaw daw hinaplasan dan hu lana sa agkangadaluwan dayun nangaulian.

**Sa Pagpatay Hi Juan Ha Bautista**

*(Marcos 6:14-29; Mateo 14:1-12)*

<sup>14</sup>Napaliman hi Hari Herodes sa mga tultulanen mahitenged ki Jesus ta nabantug haena duun hu bisan hindu. Sa duma ha mga etaw tag-ikagi hu “Iyan kun haena si Juan ha Bautista ha nabanhaw aman agkahimu din sa mga belenganen.” <sup>15</sup>Sa duma tag-ikagi daan hu “Iyan si Elias sa propita.” Daw sa duma tag-ikagi hu “Propita haena iling hu sabuwa duun hu nangauna ha mga propita.”

<sup>16</sup>Ba su mapaliman haena hi Herodes uminikagi hu “Nabanhaw gid si Juan sa pinapungulan ku.”

<sup>17</sup>Si Herodes iyan migsugù su anay ha dakepen si Juan daw bakusa diyà ta purisuwan. Binuhat din haena tumenged ta inasawa hi Herodes si Herodias sa asawa daan hu suled din ha si Felipe <sup>18</sup>ba inikagiyan hi Juan si Herodes hu “Nasupak nu gayed sa Kasuguan tumenged ta inasawa nu sa asawa hu suled nu.” <sup>19</sup>Aman migdumut ki Juan su asawa hi Herodes ha si Herodias daw agkabayaan din en haena agpahimatayi. Ba hurà din haena kahimu <sup>20</sup>tumenged ta si Herodes agkahaldek ki Juan daw pinabantayan din haena ta natun-an din ha matareng si Juan daw suluguen hu Dios. Su mapaliman hi Herodes si Juan nalibeg sa henà-henà din ba agkabayaan din daan tagpalilimani.

<sup>21</sup> Su aldaw ha agsaulugen hi Harì Herodes sa kabataa kandin ginastuwan din sa mga sinaligan din daw sa mga kapitan hu mga kasundaluwan daw sa tinahud ha mga etaw diyà ta Galilea. Duun taena human nakaahà su asawa din ha iyan si Herodias hu paagi ha mapatay din si Juan. <sup>22</sup> Su sumayaw su laga din duun hu atubangan taena ha nangaamul-amul diyà tungkay gayed nabayà-bayaan hi Herodes daw hu mga pinan-imbata din.

Aman inikagiyan ku harì su laga hu “Bisan inu sa panayuen nu iila ku gayed ikaw.” <sup>23</sup> Daw nanumpà daan hu “Bisan inu sa panayuen nu bisan ku iyan pa sa liwarà taini ha ginharian ku iila ku gayed ikaw.”

<sup>24</sup> Dayun su laga duminiyà ki Inay din daw insai hu “Inu gid sa panayuen ku?”

Tuminubag si Inay din hu “Panayua nu sa ulu hi Juan ha Bautista.”

<sup>25</sup> Aman sagunà luminikù su laga duun ku harì daw panayù ha tagyanaen “Agkabayaan ku ha iila nu iman kanak sa ulu hi Juan ha Bautista ha iugsak duun hu lampay.”

<sup>26</sup> Tungkay gayed ngaay naguul su harì, ba tumenged hu panumpà din duun hu atubangan taena ha inimbata din harì din en gayed haena mabalibaran. <sup>27</sup> Aman sagunà din sinugù sa sabuwa ha sundalu hu pagtimù hu ulu hi Juan. Pinungulan taena ha sundalu si Juan diyà ta purisuwan <sup>28</sup> daw iugsak sa ulu din duun hu lampay. Dayun indawag duun ku laga aman inuwit din haena diyà ki Inay din. <sup>29</sup> Su mapaliman haena hu mga sumusunud hi Juan tinimù dan sa lawa din diyà ta purisuwan daw ilebeng.

### **Sa Pagpakaen Ku Lalima Ha Libu Ha Mga Etaw**

*(Marcos 6:30-44; Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-13)*

<sup>30</sup> Su maisab maamul-amul sa mga apostoles ha sinugù hi Jesus intultul dan diyà ta kandin sa alan ha nangabuhat dan daw sa intudlù dan.

<sup>31</sup> Madakel tungkay sa mga etaw ha agpamandiyà ta kandan aman si Jesus daw sa mga tinun-an din hurà dan panahun hu pagkaen. Dayun inikagiyan din sidan ha “Dumuun kuy hu pinakabulung-bulung ha lugar ha iyan kuy dà ta daw makahimlay kuy.”

<sup>32</sup> Namanlulan sidan hu barutu payanaen duun hu pinakabulung-bulung ha lugar ha iyan dà sidan. <sup>33</sup> Ba madakel ha mga etaw sa nakaahà su umawà sidan daw nakakilala daan kandan aman su mga etaw ha napuun duun hu migkalain-lain ha banuwa namamulaguy daw una sidan duun ku agpayanan-an hay Jesus. <sup>34</sup> Su kumawas en si Jesus duun ku barutu naahà din sa madakel tungkay ha mga etaw aman nahid-uwang din gayed sidan ta agkailing sidan hu mga karniro ha hurà duun magbalantay. Dayun tinudluan din sidan hu madakel ha mga katudluan.

<sup>35</sup> Su panday en agkahapun inikagiyan si Jesus hu mga tinun-an din hu “Agkahapun en daw pinakabulung-bulung haini ha lugar. <sup>36</sup> Sugua nud en sa mga etaw ha mamanduun sidan hu ubayà ha mga banuwa ta daw makapalit sidan hu agkan-en dan.”

<sup>37</sup> Ba bà dà inikagiya hi Jesus su mga tinun-an din hu “Iyan kaw en mag-ila kandan hu pagkaen.”

Tuminubag daan sidan hu “Igpapalit kay ba ikaw hu supas ha igpakaen kandan ha bali hu pila ha gatus?”

<sup>38</sup> Inikagiyan sidan hi Jesus ha “Susiya nuy ku pila ha buuk sa supas.”

Su masusi dan en haena minikagi sidan hu “Lalima dà ha buuk ha supas daw daruwa dà daan ha buuk sa sedà.”

<sup>39</sup> Dayun impapinu din sidan ha pigpunduk-punduk ta saena sagbeten ha bugtà. <sup>40</sup> Aman mininu sidan ha migpunduk-punduk, sa duma tignanggatus daw sa duma tigkalimahan. <sup>41</sup> Tinimù hi Jesus su lalima ha supas daw su daruwa ha sedà dayun huminangad diyà ta langit daw ampui haena. Su makapenga en mag-ampù pinangebing din su supas daw sugua su mga tinun-an din ha ipakaen haena hu mga etaw. Iling daan ku daruwa ha sedà. <sup>42</sup> Su mangabuhì en sidan <sup>43</sup> pinangamul hu mga tinun-an su nasamà taena ha supas daw sedà, saena sampulù pa daw daruwa ha ambung. <sup>44</sup> Lalima ha libu sa kadakelen hu mga maama ha nangakakaen taena ha supas.

### **Sa Paghipanaw Hi Jesus Duun Hu Danaw**

*(Marcos 6:45-52; Mateo 14:22-33; Juan 6:16-21)*

<sup>45</sup> Sagunà impalulan hi Jesus sa mga tinun-an din duun hu barutu ta daw makauna en sidan diyà ta Betsaida ha layun taena ha danaw, dayun impauli din su mga etaw. <sup>46</sup> Su maipus en sidan si Jesus duminuun hu buntud hu pag-ampù.

<sup>47</sup> Su agpanukilem en su barutu ha taglulanan hu mga tinun-an din diyà en ta taliwarà taena ha danaw, ba si Jesus sabubuwa dà duun ku buntud. <sup>48</sup> Naahà hi Jesus ha taglised gayed su mga tinun-an din hu pagbegsay ta agkatalagbù dan sa kalamag. Su madani en agkaaldaw si Jesus luminupug kandan sa taghipanaw duun taena ha wahig. Aglabayan din en ngaay sidan <sup>49-50</sup> ba su maahà hu mga tinun-an haena sa bayà-bayà en taghipanaw diyà ta wahig tungkay gayed sidan nangahaldek, aman nakapangulahì sidan ta abi dan ha kalag haena.

Ba inikagiyan sidan hi Jesus hu “Pandayai nuy sa gahinawa nuy daw hari kaw agkangahaldek ta iyan a haini.” <sup>51</sup> Dayun luminulan si Jesus duun ku barutu daw uminendà daan sa kalamag. Nangabeleng gayed sidan <sup>52</sup> ta hurà dan kasabut sa belenganen mahitenged hu pagpakaen hu lalima dà ha buuk ha supas taena ha lalima ha libu ha mga etaw ta sa mga henà-henà dan madesen gayed.

**Sa Pagbulung Hu Mga Etaw Diyà Ta Genesaret**  
(*Marcos 6:53-56; Mateo 14:34-36*)

<sup>53</sup>Su makalayun en si Jesus daw sa mga tinun-an din diyà ta Genesaret inhiket dan su barutu. <sup>54</sup>Su pagkawas dan duun ku barutu nakilala si Jesus hu mga etaw diyà. <sup>55</sup>Aman pinan-elegan dan sa mga agkangadaluwan duun hu ubayà dan ha mga banuwa. Bisan hindu duun si Jesus ku agkapaliman dan agpanlantingen dan sa agkangadaluwan daw uwita diyà ta kandin. <sup>56</sup>Bisan hindu duun si Jesus agpakapayanaen bisan duun hu plasa agpaman-uwitan dan hu agkangadaluwan. Pinagayukan dan si Jesus ha su agkangadaluwan makaibit ngaay duun hu sagayadan hu pinaksuy din. Sa alan ha nakaibit duun nangaulian gayed.

**Sa Tulumanen Hu Mga Fariseo**  
(*Marcos 7:1-13; Mateo 15:1-9*)

**7** <sup>1</sup>Sa mga Fariseo daw sa duma ha mga manunudlù hu Kasuguan ha nangapuun ta Jerusalem mig-amul-amul diyà ki Jesus. <sup>2</sup>Naahà dan sa mga tinun-an hi Jesus ha namangaen ba hurà pamangenaw ta mga alima dan. <sup>3</sup>Sa mga Fariseo daw sa alan ha mga Judio harì gayed agkaen ku harì pa sidan makapangenaw ta alima dan sumalà hu tulumanen dan ha imbilin hu mga gin-apuan dan. <sup>4</sup>Bisan ku agkapuun sidan duun hu baligyaanan harì daan sidan agkaen ku harì pa makapangenaw, daw madakel pa gayed ha mga tulumanen sa tagtumanen dan iling hu paghenaw hu mga tasa daw kaldiru daw hu mga talaguay ha tumbaga.

<sup>5</sup>Aman su mga Fariseo daw sa mga manunudlù hu Kasuguan nanginginsà diyà ki Jesus hu “Imbà supaka hu mga tinun-an nu sa tulumanen ha imbilin kanuy hu mga gin-apuan taw? Ta harì en sidan agpangenaw ta alima dan ku agkaen.”

<sup>6</sup>Ba si Jesus tuminubag hu “Sinyu bà kaw dà gayed tagpasibù-sibù. Laus gayed sa insulat hi Isaias mahitenged inyu ha tagyanaen

‘Saini ha mga etaw tag-ikagi ha tagtahuran a kandan ba sa henà-henà dan hurà dini ta kanak. <sup>7</sup>Sa pagsimba dan kanak hurà din pulus daw sa katudluan dan bà dà tulumanen ha binuhat hu etaw.’

<sup>8</sup>Insalikway nuy sa Kasuguan hu Dios daw iyan nuy dà agpangesegan sa mga tulumanen ha kandin dà hu mga etaw.”

<sup>9</sup>Daw inikagiyan pa sidan hi Jesus hu “Harì nuy tagbali-baliyen sa Kasuguan hu Dios ta daw iyan nuy dà matuman sa inyu ha mga tulumanen. <sup>10</sup>Ta si Moises minikagi hu ‘Tahura sa mga laas nuy’ daw ‘Saena ha tagtameyes hu mga laas din kinahanglan ha himatayan.’ <sup>11</sup>Ba kagi nuy ha agkabaluy ha bà nuy dà ikagiya sa mga laas nuy hu ‘Taini ngaay sa igbulig ku inyu ba ighalad ku duun hu Dios’ <sup>12</sup>aman harì kaw

pakabulig hu mga laas nuy. <sup>13</sup>Saena ha binuhat nuy kenà gayed pagtahud hu mga laas. Aman tumenged taena ha mga tulumanen ha igbilin nuy binuhat nuy ha hurà pulus hu Kasuguan hu Dios, daw madakel pa sa tagbuhaten nuy ha agkailing taena.”

### **Sa Igpakasalà Hu Etaw**

*(Marcos 7:14-23; Mateo 15:10-20)*

<sup>14</sup>Inamul-amul dà paman hi Jesus sa mga etaw daw ikagiya sidan hu “Magpaliliman kaw kanak daw sabuta nuy haini. <sup>15</sup>Sa igpakasalà hu etaw kenà iyan sa agkangakaen din ba iyan sa agkapuun duun hu gahinawa din. <sup>16</sup>Henhenaa nuy gayed sa napaliman nuy ha inikagi ku.”

<sup>17</sup>Su umawà en si Jesus duun ku mga etaw duminuun hu balay, dayun ininsaan hu mga tinun-an din ku inu sa kahulugan taena. <sup>18</sup>Inikagiyan din sidan ha “Hurà kaw ba diay daan makasabut ha sa igpakasalà hu etaw kenà iyan sa agkangakaen din? <sup>19</sup>Ta sa agkangakaen hu etaw hari pakadiyà ta gahinawa din ba diyà dà ta getek din dayun agkaawà dà haena.” Pinaagi taena impadayag hi Jesus ha maayad gayed sa alan ha kalan-enen.

<sup>20</sup>Dayun inikagiyan din sidan hu “Sa agkapuun duun hu gahinawa hu etaw iyan igpakasalà din. <sup>21</sup>Ta duun hu gahinawa agkapuun sa madaet ha henà-henà, sa pagbuhat hu malaw-ay daw sa pagpanakaw, sa pagpangimatay daw sa pagpanapaw, <sup>22</sup>sa pagkaagapan daw sa madaet ha henà-henà duun hu duma, sa paglimbung daw sa pagbuhat hu pinakagalugayhà, sa kasina daw sa pagdaet hu dengeg, sa pagkagalbuwen daw sa pagbinuang. <sup>23</sup>Alan haini duun agkangapuun hu gahinawa hu etaw ha igpakasalà din.”

### **Sa Pagtuu Hu Bahi Ha Kenà Judio**

*(Marcos 7:24-30; Mateo 15:21-28)*

<sup>24</sup>Uminawà diyà si Jesus daw duminuun hu lugar ha ubay ta Tiro daw ta Sidon dayun sumineled duun hu balay. Hari din ngaay agkabayaan ha matun-an hu mga etaw ha didiyà ba hurà gayed makacheles. <sup>25</sup>Amin diyà bahi ha sa laga-laga din inulinan hu busaw. Su mapaliman din sa mahitenged ki Jesus inelegan din daw luhud duun hu atubangan taena. <sup>26</sup>Su bahi Griego ha etaw ha imbatà diyà ta Fenice ha sakup ta Siria. Pinagayukan din si Jesus ha bugawen taena su busaw duun ku laga-laga.

<sup>27</sup>Ba uminikagi si Jesus hu “Iyan igpauna igpakaen sa mga batà ta kenà maayad ku agawen sa tagkan-en hu batà daw ipakaen hu mga asu.”

<sup>28</sup>Tuminubag su bahi ha “Ginuu, laus gayed hayana. Ba bisan sa mga asu pakakaen daan hu mumu duun hu lamisa taena ha mga batà.”

<sup>29</sup>Dayun inikagiyan hi Jesus su bahi ha “Tumenged tayana ha inikagi nu umulì kad ta su busaw uminawà en duun ku batà nu.”

<sup>30</sup>Uminulì haena daw naahà din ha su batà din ha taghidegà duun hu katri inawaan en hu busaw.

### **Sa Pagbulung Hu Ngulit Ha Bengel**

<sup>31</sup>Uminawà si Jesus diyà ta Tiro daw diyà uminagi ta Sidon payanaen duun hu Danaw ta Galilea daw taena ha lugar ta Decapolis. <sup>32</sup>Amin mga etaw ha mig-uwit diyà ta kandin hu sabuwa ha ngulit daw bengel pa gayed daw pinagayukan dan si Jesus ha dampæn din haena ta daw maulian.

<sup>33</sup>Su ipadiyù hi Jesus haena duun hu mga etaw daw su iyan dà sidan, tinubluk din sa talinga taena ha bengel. Dayun inileban hi Jesus sa tuldù din daw tubluka daan sa dilà taena ha etaw. <sup>34</sup>Huminangad si Jesus diyà ta langit daw gahinawa hu madalem dayun minikagi hu “Ipata” ha tagkahulugan hu “Mapuwaan.” <sup>35</sup>Sagunà nakapaliman su bengel daw maayad en daan sa pag-ikagi din.

<sup>36</sup>Binalaudan hi Jesus sa mga etaw ha harì sidan manunultul duun hu bisan sin-u, ba bà dà sidan nasì nanunultul duun hu bisan hindu. <sup>37</sup>Nangabeleng gayed sa mga etaw ha tagyanaen “Sa alan ha binuhat din maayad gayed ta bisan sa bengel nakapaliman daw sa ngulit nakaikagi daan.”

### **Sa Pagpakaen Ku Haepat Ha Libu Ha Mga Etaw**

*(Marcos 8:1-10; Mateo 15:32-39)*

**8** <sup>1</sup>Duun taena ha panahun naamul-amul en paman sa madakel tungkay ha mga etaw. Tumenged ta hurà dan en agkakaen inamul hi Jesus sa mga tinun-an din daw ikagiyi sidan hu <sup>2</sup>“Agkahid-uan ku haini sa mga etaw ta tatulu en ha aldaw sa pagduma-dumahà dan kanuy daw hurà dan en gayed agkakaen. <sup>3</sup>Ku ipaulì ku sidan ha hurà dan makaen kan ku tasien sidan diyà ta dalan ta sa duma kandan madiyù sa ag-ulian din.”

<sup>4</sup>Ba su mga tinun-an tuminubag hu “Hindu kuy duun makatimù hu ipakaen kandan ta pinakabulung-bulung haini ha lugar?”

<sup>5</sup>Ininsaan sidan hi Jesus hu “Pila ha buuk sa supas nuy?”

Tuminubag sidan hu “Pitu dà ha buuk.”

<sup>6</sup>Impapinu hu Jesus sa mga etaw diyà ta bugtà. Tinimù din su pitu ha supas daw ampui haena. Su makapenga en mag-ampù pinangebing din daw sugua su mga tinun-an din ha ipakaen haena hu mga etaw. Aman binuhat dan haena. <sup>7</sup>Amin daan atiyuay ha sedà ha pila dà ha buuk daw inampuan din daan haena daw ipan-ila duun ku mga etaw. <sup>8</sup>Su mangabuhì en sidan pinangamul hu mga tinun-an su nasamà duun, saena pitu pa ha ambung. <sup>9</sup>Haepat ha libu sa kadakelen taena ha mga etaw. <sup>10</sup>Dayun impaulì hi Jesus su mga etaw daw luminulan hu kandin duun hu barutu duma hu mga tinun-an din payanaen diyà ta Dalmanuta.

**Sa Tagpan-ahà Hu Belenganen**  
(*Marcos 8:11-13; Mateo 16:1-4*)

<sup>11</sup> Amin mga Fariseo ha duminiyà ki Jesus hu pagpakigsawalà kandin ta agsulayen dan haena, aman hinangyù dan si Jesus ha ipaahà din kandan sa belenganen ha iyan timaan ha sinugù haena hu Dios. <sup>12</sup> Miggahinawa si Jesus hu madalem daw ikagi hu “Imbà kaw tagpan-ahà hu belenganen? Laus gayed sa ag-ikagiyen ku inyu ha iman harì kaw gayed makaahà hu belenganen.” <sup>13</sup> Dayun inawaan din sidan daw likù duun ku barutu daw luminayun haena.

**Sa Katudluanang Hu Mga Fariseo Daw Hi Herodes**  
(*Marcos 8:14-21; Mateo 16:5-12*)

<sup>14</sup> Sa mga tinun-an hi Jesus nalipat hu pag-uwit hu supas ba amin agà nangkabuuk duun ku barutu. <sup>15</sup> Inikagiyan sidan hi Jesus hu “Magbantay kaw hu igpatulin taena ha mga Fariseo daw hi Herodes.”

<sup>16</sup> Dayun miglalang-lalang sa mga tinun-an din hu “Iyan gid ta hurà kuy makauwit hu supas.”

<sup>17</sup> Ba saena natun-an hi Jesus aman inikagiyan din sidan hu “Imbà kaw tag-ikagi ha hurà kaw makag-uwit hu supas? Harì kaw pa ba diay pakasabut? Madesen ba diay gayed sa henà-henà nuy? <sup>18</sup> Imbà kaw hari pakaindan daw pakapaliman sa amin nuy man ngaay mata daw talinga? Agkalipat kaw ba diay? <sup>19</sup> Pila man ha ambung sa nasamà taena ha lalima ha buuk ha supas ha impakaen ku lalima ha libu ha mga etaw?”

Tuminubag sidan hu “Sampulù daw daruwa ha ambung.”

<sup>20</sup> Daw ininsaan din pa gayed sidan hu “Pila daan ha ambung sa nasamà taena ha pitu ha supas ha impakaen ku haepat ha libu ha mga etaw?”

<sup>21</sup> Tuminubag sidan hu “Pitu daan ha ambung.”

Inikagiyan din sidan hu “Harì kaw pa ba diay gihapun agpakasabut?”

**Sa Pagbulung Hu Buta Diyà Ta Betsaida**

<sup>22</sup> Duminiyà say Jesus ta Betsaida dayun amin buta ha inuwit hu mga etaw diyà ta kandin daw pinagayukan dan ha dampayen din su buta ta daw maulian. <sup>23</sup> Kinipitan hi Jesus su buta payanaen ta guwà taena ha banuwa. Su maileban din sa mata ku buta daw dampayen haena ininsaan din hu “Amin nu ba agkaahà?”

<sup>24</sup> Mighelaw-helaw su buta daw tuminubag hu “Pakaahà a hu mga etaw ba agkailing sidan hu mga kayu ha taghiphanaw.”

<sup>25</sup> Dinampà en paman hi Jesus sa mata ku buta dayun naulian haena daw panday en nakaindan. <sup>26</sup> Impaulì hi Jesus daw ikagiyi ha harì en lumikù diyà ta banuwa.

**Sa Inikagi Hi Pedro Mahitenged Ki Jesus**  
(*Marcos 8:27-30; Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21*)

<sup>27</sup>Si Jesus daw sa mga tinun-an din duminayun duun hu mga banuwa ha ubay ta Cesarea Filipos. Su taghipanaw sidan ininsaan din sidan hu “Sin-u a man duun hu pag-ikagi hu mga etaw?”

<sup>28</sup>Tuminubag sidan hu “Sa duma tag-ikagi ha iyan ka kun si Juan ha Bautista, sa duma tag-ikagi daan ha iyan ka kun si Elias, sa duma tag-ikagi ha sabuwa ka kun duun hu mga propita.”

<sup>29</sup>Dayun ininsaan sidan hi Jesus hu “Sinyu, sin-u a man duun hu henà-henà nuy?”

Tuminubag si Pedro hu “Iyan ka su Mesiyas.”

<sup>30</sup>Binalaudan hi Jesus su mga tinun-an din ha harì gayed sidan manunultul duun hu bisan sin-u mahitenged kandin.

**Sa Pag-ikagi Hi Jesus Mahitenged Hu Kamatayen Din**  
(*Marcos 8:31-38; Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27*)

<sup>31</sup>Tinudluan hi Jesus sa mga tinun-an din ha kinahanglan ha sa Suled hu Kaet-etawan mag-antus hu madakel ha mga pasipala daw pagtameyesen hu mga magulang daw hu mga labaw ha sinaligan hu paghalad daw hu mga manunudlù hu Kasuguan, daw kinahanglan daan ha pahimatayan dan gayed ba duun hu ikatulu ha aldaw mabanhaw dà. <sup>32</sup>Mapayag gayed sa pag-ikagi din kandan mahitenged taena, aman inubayan hi Pedro daw baldenga.

<sup>33</sup>Ba uminahà si Jesus duun hu mga tinun-an din, dayun binaldeng din si Pedro ha tagyanaen “Awà ka dini ta kanak, Satanas, ta sa henà-henà nu kenà kandin hu Dios ba kandin dà hu etaw.”

<sup>34</sup>Dayun inamul-amul hi Jesus sa mga etaw duma hu mga tinun-an din daw inikagiyan din sidan hu “Bisan sin-u sa agkabayà agsunud kanak kinahanglan ha lipatan din gayed sa kandin ha agkabayaan daw antusen din sa alan ha mga malegen bisan duun hu kamatayen ta daw makasunud kanak. <sup>35</sup>Ta bisan sin-u sa agkanugun hu kinabuhì din matay dà gihapun, ba saena ha tagsunud kanak daw tagsangyaw hu Maayad ha Tultulanen bisan duun hu kamatayen mailahan hu kinabuhì ha hurà din katapusan. <sup>36</sup>Inu man sa pulus hu etaw ku maangken din sa tibuuk ha kalibutan ba malaag sa kinabuhì din? <sup>37</sup>Hurà gayed pakapalit hu kinabuhì ha hurà din katapusan. <sup>38</sup>Duun taini ha panahun nakadiyù en sa etaw duun hu Dios daw tagbuhat en sidan hu mga madaet. Bisan sin-u haena sa ikagayhà din sa pagsunud kanak daw sa mga lalang ku siak sa Suled hu Kaet-etawan ikagayhà ku daan asem haena ku lumikù a dini ha magpangaluanlag iling hu Dios ha Amay ku daw hu mga balinsuguen din.”

**9** <sup>1</sup>Dayun inikagiyan sidan hi Jesus hu “Laus gayed sa ag-ikagiyan ku inyu ha amin tagtiyadeg inyu dini iman ha harì pa matay na maahà dan en sa gamhanan ha pagharì hu Dios.”

### **Sa Pagkahalin Hi Jesus**

*(Marcos 9:2-13; Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)*

<sup>2</sup>Su maiwas en sa haenem ha aldaw dinuma hi Jesus si Pedro, si Santiago, daw si Juan duun hu matangkaw ha bubungan ha iyan dà sidan. Duun hu atubangan dan tigkan nahalin si Jesus. <sup>3</sup>Sa pinaksuy din tagpangaluanlag ha hurà en gayed agkailingan taena hu kaputì. <sup>4</sup>Tigkan daan nakahiwal diyà ta kandan si Elias daw si Moises ha nakiglalang ki Jesus.

<sup>5</sup>Dayun minikagi si Pedro diyà ki Jesus hu “Manunudlù, maayad ta dini kay. Buhatan day iman inyu hu tatulu ha lawig ta daw matukid kaw ki Moises daw ki Elias.” <sup>6</sup>Ba hurà katun-i hi Pedro ku inu sa tag-ikagiye din ta tungkay gayed sidan nangahaldekan.

<sup>7</sup>Dayun amin gabun ha nakabungkus kandan daw amin lageng ha napuun duun ku gabun ha tagyanaen “Iyan en haini Batà ku ha pinalanggà aman magpaliliman kaw kandin.”

<sup>8</sup>Su maghelaw-helaw sidan iyan dan dà naahà si Jesus.

<sup>9</sup>Su tagtubang en sidan diyà ta alug binalaudan sidan hi Jesus ha hari dan itultul haena sa naahà dan duun hu bisan sin-u hangtud ha mabanhaw sa Suled hu Kaet-etawan. <sup>10</sup>Pigtiman-an dan gayed haena daw miglallang-lalang sidan ku inu sa kahulugan taena ha pagkabanhaw hu minatay.

<sup>11</sup>Ininsaan dan si Jesus hu “Imbà sa mga manunudlù hu Kasuguan tag-ikagi ha kinahanglan ha si Elias makauna gayed dini dì hu Mesiyas?”

<sup>12</sup>Si Jesus tuminubag hu “Laus gayed ha mauna dini si Elias ta daw mapamandayan din sa alan. Hurà nuy ba diay katun-i sa insulat ha lalang hu Dios ha tagyanaen ‘Sa Suled hu Kaet-etawan kinahanglan gayed ha mag-antus hu madakel ha mga pasipala daw pagtameyes.’ <sup>13</sup>Ba ikagiye ku inyu ha nakadini en si Elias daw pinasipalahan dan haena sumalà hu agkabayaan dan, ta iyan en haena intagnà duun hu insulat ha lalang hu Dios mahitenged kandin.”

### **Sa Pagbugaw Hu Mabalaw Ha Busaw**

*(Marcos 9:14-29; Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)*

<sup>14</sup>Su makauma say Jesus duun hu duma ha mga tinun-an naahà dan sa madakel tungkay ha mga etaw ha nakalibut ku mga tinun-an daw sa mga manunudlù hu Kasuguan ha nakigsawalà kandan. <sup>15</sup>Su maahà hu mga etaw si Jesus nangabeleng gayed sidan aman inagpas dan haena sinal-aw hu pagdawat kandin.

<sup>16</sup>Dayun ininsaan hi Jesus su mga tinun-an din hu “Inu man sa pigsawalaan nuy taena ha mga manunudlù hu Kasuguan?”

<sup>17</sup>Amin etaw ha tuminubag kandin ha tagyanaen “Manunudlù, inuwit ku su batà ku dini ta ikaw ta inulinan hu busaw ha pakaemaw.

<sup>18</sup>Kada dumiya sa busaw ta kandin agpakadaghà haini diya ta bugtà. Tagbulà-bulà sa bàbà din daw tagkangget daan sa mga ngipen din daw agkabidbid. Hinangyù kud sa mga tinun-an nu ha ipaguwà dan su busaw ba hurà dan gayed kahimu.”

<sup>19</sup>Minikagi si Jesus hu “Sinyu ha mga etaw sa hari agtuu, nalugay en sa pagduma-dumahà taw. Inu pa diay kalugay sa pag-angat ku ha tumuu kaw en kanak? Uwita dini hayana sa batà.”

<sup>20</sup>Aman inuwit dan haena. Su maahà ku busaw si Jesus sagunà din pinasipalahan su batà aman nabidbid daw nakadaghà diya ta bugtà dayun naligid-ligid ha tagbulà-bulà sa bàbà din.

<sup>21</sup>Ininsaan hi Jesus su amay taena hu “Kan-u dà haini migsugud?”

Tuminubag haena ha “Sugud dà hayana su atiyuay pa. <sup>22</sup>Kapila en hayana ipaagbul hu busaw duun hu hapuy daw duun hu wahig ta daw mapatay din. Ba ku mabaluy nu ngaay kahid-uwi kay daw buligi kay ikaw.”

<sup>23</sup>Si Jesus minikagi ha “Sumalà ikaw ta sa alan agkahimu hu etaw ha amin din gayed pagtuu.”

<sup>24</sup>Sagunà migpakiluuy su amay taena ha batà hu kagi din “Agtuu a gayed aman buligi a ikaw ha maisaban sa pagtuu ku.”

<sup>25</sup>Su maahà hi Jesus ha ag-agpas en diya ta kandan sa madakel tungkay ha mga etaw binaldeng din su busaw ha tagyanaen “Sikaw sa pakaemaw daw pakabengel ha busaw, awà ka diyan daw hari kad en aglikù.”

<sup>26</sup>Nakapangulahì haena sa busaw daw nabidbid daan su batà dayun guminuwà su busaw diya ta kandin. Su batà bà su minatay en aman abi hu mga etaw ha minatay en labi. <sup>27</sup>Ba inibitan hi Jesus sa alima taena daw banguna aman nakahitindag.

<sup>28</sup>Su makaseled si Jesus duun hu balay ha iyan dà sidan hu mga tinun-an din ininsaan dan haena hu “Imbà day hurà kabugaw su busaw ha uminulin ku batà?”

<sup>29</sup>Tuminubag si Jesus hu “Saena ha kalasi hu busaw mabugaw pinaagi dà gayed hu pag-ampù.”

**Sa Ikaduwa Ha Pag-ikagi Hi Jesus Mahitenged Hu Kamatayen Din**  
(*Marcos 9:30-32; Mateo 17:22-23; Lucas 9:44-45*)

<sup>30</sup>Si Jesus daw sa mga tinun-an din duminayun daw diya sidan nakaagi ta probincia ta Galilea. Hari agkabayaan hi Jesus ha matun-an hu mga etaw ku hindu sidan <sup>31</sup>tumenged ta agtudluan din sa mga tinun-an din. Inikagiyan din sidan hu “Siak sa Suled hu Kaet-etawan laus ad en itugyan duun hu aghimatay kanak ba duun hu ikatulu ha aldaw mabanhaw a dà.” <sup>32</sup>Ba hurà dan kasabut sa kahulugan taena ha inikagi din daw nahaldek daan sidan hu pagpanginginsà kandin mahitenged taena.

### **Sa Labaw Duun Hu Mga Tinun-an**

*(Marcos 9:33-37; Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)*

<sup>33</sup>Nakauma si Jesus daw sa mga tinun-an din diyà ta Capernaum. Su makaseled en sidan duun hu balay ininsaan hi Jesus su mga tinun-an din hu “Inu man sa pigsawalaan nuy diyà ta dalan?” <sup>34</sup>Ba hurà en sidan magtubag ta iyan dan pigsawalaan ku sin-u sa labaw kandan.

<sup>35</sup>Mininuu si Jesus daw umawa su sampulù daw daruwa ha tinun-an din daw ikagiyi sidan hu “Bisan sin-u sa agkabayà ha iyan mauna kinahanglan ha magpahudiyen daw suluguen hu alan.”

<sup>36</sup>Dayun tinimù hi Jesus sa sabuwa ha atiyuay ha batà daw gibaha duun hu atubangan ku mga tinun-an din daw ikagiyi sidan hu <sup>37</sup>“Bisan sin-u sa agdawat hu batà iling taini tumenged kanak agdawat daan kanak, daw saena ha agdawat kanak agdawat daan hu migsugù kanak.”

### **Sa Harì Agsupak Ki Jesus**

*(Marcos 9:38-41; Lucas 9:49-50)*

<sup>38</sup>Minikagi si Juan diyà ki Jesus hu “Manunudlù, amin day naahà ha etaw ha migbugaw daan hu mga busaw pinaagi hu ngaran nu aman binaldeng day haena ta kenà taw man duma.”

<sup>39</sup>Ba tuminubag si Jesus hu “Harì nuy haena agbaldenga ta hurà bisan sin-u ha tagbuhat hu belenganen pinaagi hu ngaran ku ha makahimu daan hu pagtameyes kanak. <sup>40</sup>Ta sa etaw ha harì agsupak kanuy duma taw daan. <sup>41</sup>Laus gayed sa ag-ikagiyen ku inyu ha bisan sin-u sa makapainum hu bisan nangkatasa dà ha wahig diyan ta inyu tumenged ta sumusunud kaw kanak balesan gayed haena hu Dios.

### **Sa Agkahimu Ha Panulay**

*(Marcos 9:42-48; Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)*

<sup>42</sup>“Bisan sin-u haena sa iyan agkahimu ha igpakasalà hu nakatuu en kanak maayad pa ngaay ku ihiket sa lieg din duun hu adagi ha batu daw leneda diyà ta dagat. <sup>43</sup>Ku iyan igpakasalà nuy sa alima nuy tampedà en haena. Maayad pa ku pungkul kaw ba amin nuy kinabuhì ha hurà din katapusan dì sa daruwa sa alima nuy ba ilambeg kaw diyà ta Inferno <sup>44</sup>ha duun sa uled ha harì gayed agpatay daw sa hapuy ha harì en agkapedengan. <sup>45</sup>Daw ku iyan igpakasalà nuy sa paa nuy tampedà en haena. Maayad pa ku pungkul kaw ba amin nuy kinabuhì ha hurà din katapusan dì sa daruwa sa paa nuy ba ilambeg kaw diyà ta Inferno <sup>46</sup>ha duun sa uled ha harì gayed agpatay daw sa hapuy ha harì en agkapedengan. <sup>47</sup>Daw ku iyan daan igpakasalà nuy sa sabuwa ha mata nuy lugita en haena. Maayad pa ha sabuwa dà sa mata nuy ba pagharian kaw hu Dios dì sa daruwa sa mata nuy ba ilambeg kaw diyà ta Inferno

<sup>48</sup>ha duun sa uled ha harì gayed agpatay daw sa hapuy ha harì en agkapedengan.

<sup>49</sup>“Sa alan ha mga etaw sulayan gayed pinaagi hu hapuy iling hu halad ha ag-asinan.

<sup>50</sup>“Sa asin maayad, ba ku maawà en sa kapait din hurà din en gayed nanam. Aman siguruwi sa pagdapità hu kada sabuwa inyu ha malinawen gayed.”

**Sa Katudluanan Mahitenged Hu Pag-endaay**

*(Marcos 10:1-12; Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)*

**10** <sup>1</sup>Uminawà diyà si Jesus daw duminayun ta probincia ta Judea daw layun ta Jordan. Inamul-amulan dà paman hu madakel ha mga etaw daw tinudluan din sidan sumalà hu naanadan din.

<sup>2</sup>Amin daan mga Fariseo ha duminiyà ki Jesus hu pagsulay kandin aman ininsaan dan hu “Intugut ba hu Kasuguan taw ha endaan hu maama sa asawa din?”

<sup>3</sup>Tuminubag si Jesus hu “Inu man sa insugù inyu hi Moises?”

<sup>4</sup>Uminikagi sidan hu “Intugut hi Moises ha sa maama ku agkabayaan din en ag-endai sa asawa din ilahan din haena hu kasulatan hu pag-endaay dayun human din ipahipanaw.”

<sup>5</sup>Ba tuminubag si Jesus hu “Intugut hi Moises sa pag-endaay ta madesen gayed sa henà-henà nuy. <sup>6</sup>Ba su tanghagaen hu Dios sa alan binuhat din sa maama daw sa bahi. <sup>7</sup>Iyan haini hinengdan ha ag-awaan hu maama sa mga laas din daw duun en ag-amul hu asawa din <sup>8</sup>ta nasabuwa en sidan sa daruwa ha etaw. Pinaagi taena kenà en sidan daruwa ba sabuwa dà. <sup>9</sup>Aman sa sinabuwa en hu Dios harì gayed mabaluy ha ipagsuwayà hu etaw.”

<sup>10</sup>Su makaseled sidan duun hu balay ininsaan si Jesus hu mga tinun-an din mahitenged taena. <sup>11</sup>Inikagiyan din sidan hu “Saena ha ag-endaan din sa asawa din daw mangasawa hu lain ha bahi makapanapaw. <sup>12</sup>Iling daan taena sa bahi ha ag-endaan din sa asawa din daw paasawa hu lain ha maama nakapanapaw daan.”

**Si Jesus Daw Sa Atiyuay Ha Mga Batà**

*(Marcos 10:13-16; Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)*

<sup>13</sup>Amin mga etaw diyà ha mig-uwit hu mga atiyuay pa ha mga batà ta daw madampà hi Jesus, ba binaldeng sidan hu mga tinun-an din. <sup>14</sup>Su matun-an haena hi Jesus napauk gayed daw inikagiyan din sidan hu “Ipaubay dini ta kanak sa mga batà daw harì nuy sidan agbaldenga, ta sa mga etaw ha iling taini ha mga batà iyan tagharian hu Dios. <sup>15</sup>Laus gayed sa ag-ikagiyan ku inyu ha sa harì agkabayà ha pagharian hu Dios iling hu pagtuu taini ha batà saena harì pagharian hu Dios.” <sup>16</sup>Dayun sinapipi din su mga batà daw dinampà din sidan daw pigpanalanginan din.

### Sa Sapihan Ha Etaw

(*Marcos 10:17-31; Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30*)

<sup>17</sup>Su aghipanaw en si Jesus amin etaw ha minulalaguy diyà ta kandin daw luhud duun hu atubangan din. Nanginginsà haena hu “Maayad ha Manunudlù, inu man sa kinahanglan ha buhaten ku ta daw mailahan a hu kinabuhì ha hurà din katapusan?”

<sup>18</sup>Tuminubag si Jesus hu “Imbà a ikaw umawa ha maayad? Hurà gayed maayad ba iyan dà sa Dios. <sup>19</sup>Natun-an nud sa Kasuguan ha tagyanaan ‘Harì ka mangimatay daw harì ka manapaw, harì ka daan manakaw daw harì ka magbutang-butang, harì ka daan manlimbung daw tahura sa mga laas nu.’”

<sup>20</sup>Ba minikagi haena sa etaw hu “Manunudlù, binuhat kud en hayana sugud dà su atiyuay a pa.”

<sup>21</sup>Uminahà si Jesus diyà ta kandin ta agkahid-uwang din haena. Inikagiyang din hu “Amin pa gayed sabuwa ha hurà nu kabuhat. Ipamaligyà sa alan ha mga butang nu dayun sa halin taena ipan-ila duun hu mga makaluluuy ta daw magsapihan ka diyà ta langit. Ku mapengahan nu haini lumikù ka dini daw sunud ka kanak.”

<sup>22</sup>Su mapaliman ku etaw su inikagi hi Jesus linuyahan haena. Dayun huminipawan ha naguul gayed ta madakel tungkay sa mga katigayunan din.

<sup>23</sup>Mighelaw-helaw si Jesus daw ikagiyi sa mga tinun-an din hu “Malegen tungkay ha maharian hu Dios sa etaw ha sapihan.”

<sup>24</sup>Sa mga tinun-an nangabeleng gayed taena ha inikagi din. Ba si Jesus uminikagi dà paman hu “Malegen gayed tungkay ha maharian hu Dios sa etaw ha agsalig hu mga katigayunan din. <sup>25</sup>Malumu pa hu kamilyo sa paglusut duun hu pusu hu dagum di hu sapihan ha maharian hu Dios.”

<sup>26</sup>Ayuwà pa nangabeleng sa mga tinun-an din aman migpainsaay sidan hu “Sin-u dà diay sa mailahan hu kinabuhì ha hurà din katapusan?”

<sup>27</sup>Uminahà diyà ta kandan si Jesus daw kagi din “Saena harì gayed agkalabay hu etaw ba sa alan agkahimu hu Dios.”

<sup>28</sup>Dayun minikagi si Pedro hu “Inawaan day sa alan ta daw makasunud kay ikaw.”

<sup>29</sup>Si Jesus tuminubag hu “Laus gayed sa ag-ikagiyen ku inyu ha bisan sin-u sa inawaan din sa mga bugtà din daw sa balay din, sa mga suled din, sa mga laas din daw sa mga batà din tumenged kanak daw hu pagsangyaw hu Maayad ha Tultulanen, <sup>30</sup>bisan iman ha panahun makadawat en gayed hu madakel pa ha mga bugtà daw balay, mga suled, mga laas daw mga batà di taena ha inawaan din, daw amin din daan kinabuhì ha hurà din katapusan ba makaagi daan hu mga pasipala. <sup>31</sup>Madakel iman ha mga etaw sa tagkauna ba iyan diay mahudiyang, daw amin daan etaw ha hudiyang iman ba iyan diay mauna.”

**Sa Ikatulu Ha Pag-ikagi Hi Jesus Mahitenged Hu Kamatayen Din**  
*(Marcos 10:32-34; Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)*

<sup>32</sup> Su diyà en say Jesus ta dalan payanaen ta Jerusalem uminuna si Jesus, aman sa mga tinun-an din nangabeleng daw sa duma ha mga etaw ha taglupug kandan nangahaldek daan. Tinabis dà paman hi Jesus su sampulù daw daruwa ha tinun-an din daw ikagiyi hu maul-ulahan din <sup>33</sup> ha tagyanaen “Tagdiyà kuy en iman ta Jerusalem. Siak sa Suled hu Kaet-etawan itugyan a duun hu mga labaw ha sinaligan hu paghalad daw hu mga manunudlù hu Kasuguan. Hukuman a kandan hu kamatayen daw itugyan a daan kandan duun hu mga etaw ha kenà Judio <sup>34</sup> ha iyan magtameyes kanak. Ileban a daan kandan daw lagkutan a, dayun himatayan a kandan ba duun hu ikatulu ha aldaw mabanhaw a dà.”

**Sa Paghangyù Hi Santiago Daw Hi Juan**  
*(Marcos 10:35-45; Mateo 20:20-28)*

<sup>35</sup> Si Santiago daw si Juan sa mga batà hi Zebedeo duminiyà ki Jesus daw ikagi hu “Manunudlù, amin day ngaay aghangyuen diyan ta ikaw.”

<sup>36</sup> Ininsaan sidan hi Jesus hu “Inu man sa agkabayaan nuy ha buhaten ku diyan ta inyu?”

<sup>37</sup> Tuminubag sidan hu “Sa aghangyuen day ikaw iyan sa ku magharì ka asem iyan kay ipapinuu duun hu abay nu, sa sabuwa diyan ta kawatan nu daw sa sabuwa diyan ta gibang nu.”

<sup>38</sup> Ba inikagiyen sidan hi Jesus hu “Harì nuy gayed agkatun-an sa taghangyuen nuy. Maantus nuy ba sa mga malegen ha maul-ulahan ha madani en makauma dini ta kanak?”

<sup>39</sup> Tuminubag sidan hu “Hee, maantus day.”

Inikagiyen sidan hi Jesus hu “Maagiyen nuy gayed sa malegen ha maul-ulahan iling hu kanak <sup>40</sup> ba kenà a iyan tagbayà ku sin-u sa makapinuu dini ta kawatan ku daw ta gibang ku ta iyan tagbayà taena sa Amay ku.”

<sup>41</sup> Su mapaliman haena ku sampulù ha mga duma dan ha tinun-an napaukan dan gayed si Santiago daw si Juan. <sup>42</sup> Dayun inamul hi Jesus su mga tinun-an din daw ikagiyi hu “Natun-an nuy en ha sa mga punuan hu kenà mga Judio iyan tagbayà hu mga sakup dan daw sa mga sinaligan dan iyan tagsugù hu mga ginsakupan dan. <sup>43</sup> Ba saena harì mahimu diyan ta inyu ta ku amin inyu agkabayà ha iyan labaw kinahanglan ha iyan mabuhat ha suluguen nuy, <sup>44</sup> daw ku amin inyu agkabayà gayed ha iyan tungkay labaw kinahanglan ha iyan daan ulipen hu alan. <sup>45</sup> Bisan siak sa Suled hu Kaet-etawan kenà ku iyan indini ta kalibutan ta daw mabuligan a hu mga etaw, ba sa pagdini ku iyan sa pagbulig daw sa pagpakamatay ta daw malibri sa kaet-etawan ha naulipen hu salà.”

### Sa Pagbulung Ki Bartimeo

(Marcos 10:46-52; Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

<sup>46</sup>Nakauma say Jesus diyà ta Jerico. Su dumayun en si Jesus duma hu mga tinun-an din daw hu madakel tungkay ha mga etaw amin buta ha tagpinuu diyà ta kilid ta dalan ha tagpakilimus ha iyan si Bartimeo ha batà hi Timeo. <sup>47</sup>Su mapaliman din ha si Jesus sa taga-Nazaret aglabay en diyà ta kandin nangulahì haena hu “Jesus ha Kaliwat hi David, kahid-uwi a ikaw.”

<sup>48</sup>Binaldeng haena hu mga etaw ta igpahagteng dan ngaay, ba bà dà nasi kadaging sa pangulahì din ha tagyanaen “Sikaw sa Kaliwat hi David, kahid-uwi a man ikaw.”

<sup>49</sup>Aman tuminaleen en si Jesus daw ipaumaw su buta.

Inumaw dan haena daw ikagiya hu “Pandayai nu sa gahinawa nu. Hitindeg ka ta inumaw ka hi Jesus.”

<sup>50</sup>Dayun inawà din su in-apid ha pinaksuy din daw agpas diyà ki Jesus.

<sup>51</sup>Ininsaan hi Jesus su buta hu “Inu man sa agkabayaan nu ha buhaten ku diyan ta ikaw?”

Su buta tuminubag hu “Manunudlù, makaindan a ngaay.”

<sup>52</sup>Inikagiyan haena hi Jesus hu “Hipanaw ka ta sa ingkaulii nu iyan sa pagsalig nu kanak.” Sagunà nakaindan su buta daw duma ki Jesus diyà ta dalan.

### Sa Pagdiyà Hi Jesus Ta Jerusalem

(Marcos 11:1-11; Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

**11** <sup>1</sup>Nakauma en si Jesus daw sa mga tinun-an din diyà ta Betpage daw ta Betania diyà ta Buntud ta Olibo saena ubay en diyà ta Jerusalem. Dayun sinugù hi Jesus sa daruwa ha tinun-an din <sup>2</sup>ha tagyanaen “Umuna kaw en diyà tayà ha banuwa. Ku makauma kaw diyà maahà nuy sa intagkes ha nati hu asno ha harì pa gayed agkalulanan. Hukada nuy haena daw tuyuka dini ta kanak. <sup>3</sup>Ku amin manginginsà inyu hu ‘Imbà nuy hayana agtimua?’ ikagiya nuy hu ‘Agkinahanglanan haini hu Ginuu ba laus din dà daan ig-ulì.’”

<sup>4</sup>Aman huminipanaw haena su mga sinugù dayun naahà dan sa nati hu asno ha intagkes duun hu pultahan. Su aghukaden dan en haena <sup>5</sup>amin tagtiyadeg diyà ha minikagi hu “Inu hayana sa agbuhaten nuy? Imbà nuy aghukada sa hiket tayana ha nati hu asno?” <sup>6</sup>Tinubag dan haena sumalà hu inikagi kandan hi Jesus aman intugut haena kandan. <sup>7</sup>Tinuyuk dan su nati hu asno diyà ki Jesus daw binalhenan dan haena hu mga bisti dan dayun luminulan si Jesus duun. <sup>8</sup>Madakel ha mga etaw sa migbuklad hu mga bisti dan duun ku dalan ha ag-agiyan hi Jesus daw sa duma migbuklad hu mga palwa ha natimù dan duun hu mga uma. <sup>9</sup>Sa madakel ha mga etaw ha nakalibut diyà ki Jesus nangulahì ha tagyanaen

“Dayeen gayed sa Dios. Panalanginan haini sa nakauma ha sinugù hu Dios. <sup>10</sup>Panalanginan sa Harì ha Kaliwat hi David ha nakauma iman dini. Dayeen gayed sa Dios ha diyà ta langit.”

<sup>11</sup>Su makauma si Jesus diyà ta Jerusalem sumineled haena diyà ta Timplo. Inahà din sa alan diyà, ba tumenged ta agkahapun en luminikù dà diyà ta Betania дума taena ha sampulù daw daruwa ha tinun-an din.

**Sa Pagtungayaw Hi Jesus Hu Kayu Ha Igira**  
(*Marcos 11:12-14; Mateo 21:18-19*)

<sup>12</sup>Su maisab ha aldaw ha taghipanaw say Jesus sa napuun diyà ta Betania agkauhul gayed si Jesus. <sup>13</sup>Diyà ta kadiyuan naahà din sa kayu ha igira ha malabung gayed aman inahà din ku amin ba taena bunga. Ba su makaubay en hurà din naahà ha bunga ta kenà pa haena tingpamunga. <sup>14</sup>Dayun inikagiyan hi Jesus su kayu ha “Sugud iman hurà en gayed makakaen hu bunga nu.” Saena napaliman daan hu mga tinun-an din.

**Sa Pagseled Hi Jesus Ta Timplo**  
(*Marcos 11:15-19; Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22*)

<sup>15</sup>Su makauma say Jesus diyà ta Jerusalem sumineled haena diyà ta Timplo daw pan-abuga sa mga tagbabaligyà daw sa tagpamalit duun. Pinamantang din sa mga lamisahan taena ha tagpamaylu hu salapì daw sa mga pinun-ayà hu tagbabaligyà hu mga salapati, <sup>16</sup>daw hurà din gayed tinugutan ha mag-uwit hu bisan inu duun taena ha Timplo. <sup>17</sup>Dayun tinudluan din sidan ha tagyanaen “Hurà ba nakasulat ha lalang hu Dios ha tagyanaen ‘Sa Timplo ku iyan alampuanan hu kaet-etawan ha nangapuun duun hu bisan hindu.’ Ba saini binuhat nuy ha kampo hu mga tulisan.”

<sup>18</sup>Su mapaliman haena hu mga labaw ha sinaligan hu paghalad daw hu mga manunudlù hu Kasuguan nan-ahà sidan hu paagi ha mapatay dan si Jesus ta agkahaldekan dan haena tumenged ta nangabeleng gayed sa kaet-etawan hu katudluanan din.

<sup>19</sup>Su agkahapun en uminawà say Jesus diyà ta Jerusalem.

**Sa Pagkagangu Hu Kayu Ha Igira**  
(*Marcos 11:20-26; Mateo 21:20-22*)

<sup>20</sup>Su maselem en ha taghipanaw say Jesus diyà ta dalan naahà dan su kayu ha igira ha nagangu en bisan sa gamut din. <sup>21</sup>Nahenhenaan hi Pedro haena aman inikagiyan din si Jesus hu “Manunudlù, ahaa nu hayana sa kayu ha tinungayawan nu ta nagangu en labi.”

<sup>22</sup>Si Jesus tuminubag hu “Salig kaw duun hu Dios. <sup>23</sup>Laus gayed sa ag-ikagiyan ku inyu ha bisan sin-u sa umikagi tayana ha bubungan hu

‘Agbul ka diyà ta dagat’ daw harì magduwa-duwa saena mahimu gayed. <sup>24</sup>Aman ag-ikagiye ku inyu ha ku manayù kaw duun hu Dios tuuwi haena ha madawat nuy ta ig-ila din gayed inyu. <sup>25</sup>Ku mag-ampù kaw daw amin nakasalà diyan ta inyu pasayluwen nuy haena ta daw mapasaylu daan hu Amay nuy diyà ta langit sa inyu ha mga salà.” <sup>26</sup>Ba ku harì nuy pasayluwen harì daan pasayluwen hu Dios ha Amay nuy sa inyu ha mga salà.

### Sa Katenged Hi Jesus

(*Marcos 11:27-33; Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8*)

<sup>27</sup>Nakauma dà paman say Jesus diyà ta Jerusalem. Su taghiphipanaw si Jesus diyà ta Timplo duminìyà ta kandin sa mga labaw ha sinaligan hu paghalad daw sa mga manunudlù hu Kasuguan daw sa mga magulang. <sup>28</sup>Ininsaan dan si Jesus hu “Inu sa katenged nu daw sin-u sa mig-ila ikaw hu kagahem hu pagbuhat taena?”

<sup>29</sup>Ba tinubag sidan hi Jesus hu “Ag-insaan ku daan inyu. Ku matubag nuy haini ikagiye ku inyu sa katenged ku hu pagbuhat taena. <sup>30</sup>Sin-u man sa mig-ila ki Juan ha Bautista hu kagahem hu pagbautismu? Iyan ba sa Dios daw ku etaw dà ba?”

<sup>31</sup>Miglalang-lalang sidan ha “Ku kagi taw iman ha iyan sa Dios insaan kuy kandin ku imbà hurà taw tuuwi si Juan. <sup>32</sup>Ba ku ikagiye taw daan ha etaw dà mapaukan kuy hu mga etaw ha tuminu gayed ha propita si Juan.” <sup>33</sup>Aman iyan dà tubag dan diyà ki Jesus sa “Hanaw ta.”

Inikagiyan sidan hi Jesus ha “Ku iyan hayana harì ku daan inyu ag-ikagiye ku sin-u sa mig-ila kanak hu kagahem hu pagbuhat taena.”

### Sa Pananglitan Mahitenged Hu Mga Tag-alima Hu Parasan

(*Marcos 12:1-12; Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19*)

**12** <sup>1</sup>Minikagi si Jesus pinaagi hu mga pananglitan ha tagyanaen “Amin etaw ha amin din uma ha pinamulahan din hu paras. Linibut din haena hu alad daw migbangbang hu pangemesà hu mga bunga daw miglawig daan hu timaay taena ha mga tag-alima duun. Dayun pinaalimahan din haena daw pahiphipanaw duun hu madiyù ha banuwa. <sup>2</sup>Su bungahan en su paras sinugù din sa sabuwa ha suluguen din duun ku mga sinaligan din ha tag-alima hu parasan ta daw matimù taena sa kandin ha bahin. <sup>3</sup>Ba su sinugù din bà dà dinakep ku mga sinaligan daw pagbunala dayun impauli ha hurà din uwiten. <sup>4</sup>Aman sinugù dà paman sa lain ha suluguen ba bà dan dà daan binunali sa ulu taena daw pagagayhai. <sup>5</sup>Dayun impalupug ku tag-iyà ku uma sa ikatulu ha suluguen ba bà dan dà daan haena hinimatayi. Amin pa gayed madakel ha sinugù din, sa duma duun binunalan dan daw sa duma hinimatayan dan.

<sup>6</sup>“Sa nasamà ha agkasugù iyan dà su pinalanggà din ha batà. Aman sinugù din haena diyà ta nakahenà-henà hu ‘Tahuran dan gayed haini tumenged ta batà ku.’

7“Ba su maahà haena ku mga sinaligan miglalang-lalang sidan hu ‘Iyan en haini batà hu tag-iya. Himatayan taw ta daw maangken taw en haini sa parasan dan.’ 8Aman inuwit dan daw himatayi dayun inlambeg dan diyà ta guwà taena ha parasan.

9“Inu man sa buhaten taena ha tag-iya duun ku mga sinaligan din? Elegan din gayed sidan daw panhimatayi daan dayun su parasan paalimahan din hu lain ha mga sinaligan. 10Hurà nuy ba kabasa sa lalang hu Dios ha tagyanaen ‘Sa batu ha bà dà inlambeg ta abi hu mga tagbalay ha hurà din pulus iyan diay mahinengdanen ta iyan man pakapalig-en hu balay.

11Belenganen gayed haena ta iyan sa Dios migbuhat duun.’ ”

12Dayun nan-ahà sa mga punuan hu paagi hu pagdakep ki Jesus ta natun-an dan ha iyan en sidan tagsubayen ku pananglitan. Ba nahaldek daan sidan hu kaet-etawan aman inawaan dan haena.

**Sa Pagbayad Hu Buhis Diyà Ki Harì Cesar**  
(*Marcos 12:13-17; Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26*)

13Amin mga Fariseo daw mga sakup hi Herodes ha sinugù diyà ki Jesus hu pagpanginginsà kandin ta daw amin maikagi hi Jesus ha ikasumbung dan kandin. 14Su makauma su mga sinugù inikagiyan dan si Jesus hu “Manunudlù, natun-an day ha matareng ka gayed. Harì ka agkauwit hu mga henà-henà hu mga etaw ta hurà nu kandan igpalabi daw iyan nu dà tigtudlù sa kamatuuran mahitenged hu Dios. Aman ikagiya kay ikaw ku igtugut ba hu Kasuguan taw ha magbayad kuy hu buhis diyà ki Cesar.”

15Ba natun-an hi Jesus ha bà dà sidan tagpasibù-sibù aman inikagiyan din sidan hu “Imbà a inyu tagsulay-sulaya? Ipaahà kanak sa salapi ha igbayad nuy hu buhis.” 16Inuwit dan su salapi dayun ininsaan sidan hi Jesus hu “Sin-u ha weleng daw ngaran sa nakaugsak duun taini ha salapi?”

Tuminubag sidan hu “Iyan si Cesar sa Harì ta Roma.”

17Inikagiyan sidan hi Jesus ha “Ku kandin diay haini kinahanglan ha iila nuy diyà ki Cesar sa buhis daw iila nuy daan duun hu Dios sa kandin ha bahin.”

Su mapaliman dan haena tungkay sidan nangabeleng.

**Sa Katudluan Mahitenged Hu Pagkabanhaw**  
(*Marcos 12:18-27; Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40*)

18Amin mga Saduceo ha duminiyà ki Jesus. Saini ha mga etawa harì agtuu ha mabanhaw sa etaw aman inikagiyan dan si Jesus hu 19“Manunudlù, sa Kasuguan hi Moises tagyanaen ‘Ku matay sa maama ba hurà pa sidan pamatà ki Asawa din kinahanglan ha sa suled taena ha maama asawahen din su bahi ha nabalù ta daw ku magbatà sidan kaliwat pa haena ku suled din ha minatay.’ 20Su anay amin dini pitu ha migsusuled ha pulus maama. Sa kamagulangan kandan nangasawa ba hurà pa sidan pamatà na minatay en. 21-22Aman inasawa ku manghud

din su bahi ha nabalu. Ba saena ha maama hurà en daan sidan pamatà na minatay en daan hangtud ha su migsusuled alan nakaasawa ku bahi ba alan daan minatay. Dayun minatay daan su bahi. <sup>23</sup>Ku mabanhaw asem sa nangamatay sin-u man sa laus ha asawa ku bahi sa pulus en man nakaasawa kandin su pitu ha migsusuled?”

<sup>24</sup>Ba inikagiyan sidan hi Jesus hu “Maal en sa tag-ikagiyan nuy tumenged ta hurà nuy katun-i sa insulat ha lalang hu Dios daw sa pagkagamhanan din. <sup>25</sup>Asem ku mabanhaw en sa mga nangamatay agkailing sidan hu mga balinsuguen hu Dios diyà ta langit ha hari en agpangasawa. <sup>26</sup>Mahitenged hu pagkabanhaw taena ha mga minatay hurà nuy ba diay kabasa sa insulat hi Moises ha inikagi kandin hu Dios duun taena ha tagkalegdeg ha sampinit ha tagyanaen ‘Iyan a Dios ha tagsimbahen hi Abraham daw hi Isaac daw hi Jacob.’ <sup>27</sup>Kenà haena Dios hu mga minatay ba Dios hu mga bubuhay, aman maal en gayed sa tag-ikagiyan nuy.”

### **Sa Tungkay Labaw Ha Sugù**

*(Marcos 12:28-34; Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)*

<sup>28</sup>Amin manunudlù hu Kasuguan ha nakapaliman ha tagsawalà si Jesus daw sa mga Saduceo. Su matun-an din ha maayad sa intubag hi Jesus diyà ta kandan nanginginsà daan haena hu “Inu man sa labaw gayed duun hu alan ha Kasuguan?”

<sup>29</sup>Si Jesus tuminubag hu “Sa labaw ha sugù iyan haini ‘Sinyu sa mga kaliwatan hi Israel, magpaliliman kaw. Sabuwa dà gayed sa Magbabayà ha iyan Dios taw <sup>30</sup>aman palanggaa nuy gayed sa Dios ha Magbabayà nuy.’ <sup>31</sup>Sa ikaduwa iyan haini ‘Palanggaa sa mga duma nuy iling hu pagpalanggà nuy hu kaugalingen nuy.’ Hurà en gayed labaw pa ha sugù di taini.”

<sup>32</sup>Su manunudlù hu Kasuguan tuminubag hu “Laus gayed sa inikagi nu ha sabuwa dà sa Magbabayà ha iyan Dios taw daw hurà en gayed lain. <sup>33</sup>Sa pagpalanggà taw hu Dios daw sa pagpalanggà taw hu mga duma taw iling hu pagpalanggà taw hu kaugalingen taw labaw pa di hu nasunug ha mananap ha inhalad daw hu duma pa.”

<sup>34</sup>Su mapaliman hi Jesus ha maayad gayed sa tubag din inikagiyan din haena hu “Apit kad en tagharii hu Dios.” Sugud taena hurà en kandan uminamel hu pagpanginginsà kandin.

### **Sa Mesiyas Ha Kaliwat Hi David**

*(Marcos 12:35-37; Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)*

<sup>35</sup>Su tagtudlù pa si Jesus duun ku Timplo nanginginsà hu “Imbà agkaikagi hu mga manunudlù hu Kasuguan ha su Mesiyas iyan kaliwat hi David? <sup>36</sup>Ta si David su ulinan hu Balaan ha Ispiritu nakaikagi ha tagyanaen

‘Inikagiyan hu Dios sa Ginuu ku ha “Dini ka pinuu ta kawanan ku hangtud ha madaeg ku sa mga kuntra nu.”’

<sup>37</sup>Ku inikagi haena hi David ha Ginuu din su Mesiyas, imbà kabuhat din dà paman haena ha kaliwat?”

Sa madakel ha mga etaw malipayen gayed hu pagpaliliman kandin.

### **Sa Mga Tagpasibù-sibù Ha Mga Etaw**

*(Marcos 12:38-40; Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)*

<sup>38</sup>Migtudlù si Jesus ha tagyanaen “Magbantay kaw taena ha mga manunudlù hu Kasuguan. Tagpaalua hà sidan pinaagi hu mga pinaksuy dan ha magayad daw agkalipay sidan ku tahuran hu mga etaw duun hu baligyaanan. <sup>39</sup>Ku diyà sidan ta simbahan iyan dan agkabayaan sa madagway ha pinun-ayà, daw ku duun sidan hu taggastu agkabayaan dan daan ha iyan sidan una igpakaen. <sup>40</sup>Aglupigan dan daan sa mga balu ha bahi daw ag-agawen dan sa mga katigayunan taena, dayun agtambunan dan sa madaet ha mga buhat dan pinaagi hu pag-ampù ha malugayad. Tumenged taini adagi gayed sa silut kandan.”

### **Sa Halad Hu Balu Ha Bahi**

*(Marcos 12:41-44; Lucas 21:1-4)*

<sup>41</sup>Su tagpinuu si Jesus atbang taena ha talaguay hu halad ha salapì diyà ta Timplo pigbantayan din sa kaet-etawan ha mighalad duun. Amin madakel ha mga sapian ha mighalad hu madakel ha salapì. <sup>42</sup>Ba amin daan naahà din ha balu ha bahi ha makaluluuy saena mighulug hu halad din ba daruwa dà ha sintabos.

<sup>43</sup>Inamul hi Jesus sa mga tinun-an din daw ikagiya sidan hu “Laus gayed sa ag-ikagiyaen ku inyu ha sa in-ila taini ha balu ha bahi labaw pa dì hu inhalad taena ha duma. <sup>44</sup>Ta sa inhalad dan subra dà hu mga katigayunan dan, ba saini ha balu bisan ku tungkay makaluluuy ba in-ila din sa iyan-yan dà ha salapì din.”

### **Sa Pakauma Ha Pasipala**

*(Marcos 13:1-23; Mateo 24:1-28; 10:17-22; Lucas 21:5-24)*

**13** <sup>1</sup>Su gumuwà en si Jesus duun taena ha Timplo inikagiyan hu sabuwa ha tinun-an din hu “Manunudlù, ahaa nu haini sa Timplo ha binuhat pinaagi hu mga madagway ha batu daw madagway daan sa mga balay dini ta lagidlidan din.”

<sup>2</sup>Ba tuminubag si Jesus ha “Sulsuliya nuy haini daw timan-i nuy ha sa imbalay taini ha mga batu hurà gayed duun sabuwa ha harì matempag.”

<sup>3</sup>Su tagpinuu si Jesus diyà ta Buntud ta Olibo ha atbang taena ha Timplo uminubay diyà ta kandin si Pedro daw si Santiago, si Juan daw si Andres ha iyan dà sidan, daw nanginginsà sidan hu <sup>4</sup>“Ikagiya kay ku

kan-u haena agkatuman daw inu sa mga timaan ha madani en haena matuman.”

<sup>5</sup>Inikagiyan sidan hi Jesus hu “Magbantay kaw ta daw harì kaw malimbungan hu bisan sin-u. <sup>6</sup>Madakel asem sa makadini daw mag-ikagi hu ‘Iyan a su Mesiyas’ dayun madakel gayed ha mga etaw sa malimbungan dan. <sup>7</sup>Ku mapaliman nuy asem sa mga gira daw sa mga agpakauma ha gira harì kaw agkasamuk. Kinahanglan ha mahitabù haena ba kenà pa iyan katapusan hu panahun. <sup>8</sup>Ta magsasabà sa mga nasud daw sa mga ginharian, maglinug hu mabis-ay duun hu migkalain-lain ha lugar daw makauma daan sa kauhul. Saini ha mga hitabù puunaan pa hu mga kasakitan. Panga hu Kayu ha Igira

<sup>9</sup>“Aman kinahanglan ha magbantay kaw gayed ta itugyan kaw asem duun hu maghukum inyu daw lagkutan kaw pa gayed duun hu mga simbahan. Ipaatubang kaw daan kandan duun hu mga gubernador daw mga harì tumenged hu pagtuu nuy kanak, ba iyan haena paagi ha matultul a inyu diyà ta kandan. <sup>10</sup>Sa Maayad ha Tultulanen kinahanglan ha isangyaw duun hu alan ha kaet-etawan dini ta kalibutan dayun makauma sa katapusan hu panahun. <sup>11</sup>Ku dakepen kaw daw ipaatubang kaw duun hu hukmanan harì kaw agkasamuk ku inu sa ipanubag nuy. Duun taena ha panahun sa Dios iyan magtudlù inyu ta sa ag-ikagiyan nuy kenà inyu ha lalang ba kandin en hu Balaan ha Ispiritu.

<sup>12</sup>“Duun taena ha panahun itugyan hu etaw sa suled din ta daw mapatay daw itugyan daan hu amay sa batà din. Sa mga batà sumukul hu mga laas dan daw pahimatayan dan daan. <sup>13</sup>Kuntrahen kaw hu alan ha kaet-etawan tumenged kanak ba sa harì umendà hu pagtuu hangtud hu katapusan mailahan hu kinabuhì ha hurà din katapusan.

<sup>14</sup>“Maahà nuy daan asem sa mahugaw gayed ha humitindeg duun hu balaan ha lugar. Saena ha pakabasa taini ha tagnà sabuten din gayed. Duun asem taena ha panahun sa mga etaw diyà ta Judea mamamulaguy duun hu bubungan. <sup>15</sup>Sa diyà ta atep hu balay dan harì en lumugnà pa hu pagtimù hu mga butang dan. <sup>16</sup>Sa diyà ta uma harì en daan umulì hu pagtimù hu ig-apid dan ha pinaksuy. <sup>17</sup>Pinakahaluhid-u gayed sa agkangabedes daw saena ha amin din pa igpasusu duun taena ha panahun. <sup>18</sup>Mag-ampù kaw ha harì haena makatagaed hu lendeng <sup>19</sup>ta saena ha mga pinakahaluhalde ha kasamukan labaw pa di hu nangahitabù en sugud dà su tanghagaen hu Dios sa kalibutan daw hurà en daan isab mahitabù ha iling taena. <sup>20</sup>Ku harì pababaan hu Dios haena ha panahun maamin matay sa mga etaw. Ba tumenged hu mga pinilì din pababaan din dà haena.

<sup>21</sup>“Duun taena ha panahun ku amin umikagi diyan ta inyu hu ‘Ahà kaw, taini en su Mesiyas’ daw ‘Diyà en’ harì kaw gayed taena agtuu. <sup>22</sup>Ta makauma sa mga biduen ha mag-ikagi hu ‘Iyan ad en su Mesiyas’ daw ‘Iyan ad propita’ daw magpaahà daan sidan hu mga timaan daw belenganen ta

daw bisan sa mga pinili hu Dios ku mahimu malimbungan dan pa gayed.  
<sup>23</sup>Aman magbantay kaw gayed ta daan kud en haini inikagi inyu.

### **Sa Paglikù Hi Jesus**

*(Marcos 13:24-37; Mateo 24:29-44; Lucas 21:25-33)*

<sup>24</sup>“Ku maiwas en haena sa pinakahaluhalde ha kasamukan sumukilem sa aldaw daw hari en daan umanlag sa bulan, <sup>25</sup>mangahulug daan sa mga bituen ta agkahuyung sa kalangitan.

<sup>26</sup>“Duun asem taena siak sa Suled hu Kaet-etawan maahà a ha magbulus diyà tayà ha gabunan ha magpangaluanlag daw maahà daan sa pagkagamhanan ku. <sup>27</sup>Suguen ku sa mga balinsuguen hu Dios ha amulen dan sa mga pinili ku ha dini agkangapuun ta tibuuk ha kalibutan.

<sup>28</sup>“Timan-i nuy haini sa igtudlù ku inyu mahitenged hu kayu ha igira. Ku manalingsing en haena daw lumabung en matun-an nuy ha madani en sa gulabung. <sup>29</sup>Iling daan taena ku maahà nuy asem ha matuman en sa alan ha inikagi ku inyu matun-an nuy daan ha madani ad en aglikù.

<sup>30</sup>“Laus gayed sa ag-ikagiye ku inyu ha hari pa alan matay sa mga etaw maamin en haena matuman. <sup>31</sup>Mahanaw pa sa langit daw sa kalibutan ba sa mga lalang ku hari gayed mahanaw.

<sup>32</sup>“Hurà nakatuen hu panahun ku kan-u haena agkahitabù bisan pa sa mga balinsuguen ta langit daw siak, ta iyan dà gayed sa Dios ha Amay ku nakatuen taena. <sup>33</sup>Aman magbantay kaw gayed ta hari nuy agkatun-an sa panahun ku kan-u a aglikù. <sup>34</sup>Iling hu sabuwa ha etaw ha aghipanaw duun hu madiyù. Inilahan din hu buluhaten sa mga sinaligan din daw sa sabuwa kandan iyan sinaligan ha magbantay duun hu pultahan.

<sup>35</sup>“Aman magbantay kaw ta hari nuy agkatun-an ku kan-u makauli sa agalen nuy, ku daleman ba daw ku liwarà ba sa daleman, ku kaaldawen ba daw ku maselem en ba. <sup>36</sup>Ku tigkan haena makauma kinahanglan ha hurà inyu tagtiduga. <sup>37</sup>Sa inikagi ku inyu tag-ikagiye ku daan duun hu alan ha ‘Magbantay kaw gayed.’ ”

### **Sa Paglalang-lalang Hu Kadakepa Ki Jesus**

*(Marcos 14:1-2; Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)*

**14** <sup>1</sup>Su daruwa dà paman ha aldaw na iyan en sa pagsaulug hu Aldaw hu Paglabay daw hu Pagkaen hu Supas ha Hurà Duun Igpatulín, sa mga labaw ha sinaligan hu paghalad daw sa mga manunudlù hu Kasuguan nan-ahà hu paagi hu pagdakep ki Jesus ha hari matun-an hu mga etaw ta daw mapatay dan. Ba minikagi sidan hu <sup>2</sup>“Hari taw dakepen duun hu pagsaulug ta kan ku magubut sa mga etaw.”

### **Sa Paghudhud Hu Pahumut**

*(Marcos 14:3-9; Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)*

<sup>3</sup>Su tagkaen si Jesus diyà ta Betania duun hu balay hi Simon ha sanglahen su anay amin bahi ha uminubay diyà ki Jesus. Saena ha bahi tag-uwit hu pahumut ha tungkay mahal ha tagngaranan hu nardo daw intagù duun hu butilya ha alabastro. Ginebà din sa tangeb taena daw ihudhud diyà ta ulu hi Jesus.

<sup>4</sup>Amin mga etaw diyà ha nangapauk ha tagyanaen “Imbà din bà dà kalkali hayana sa pahumut? <sup>5</sup>Maayad pa ngaay ku imbaligyà hayana hu pila ha gatus daw sa halin din in-ila duun hu mga makaluluuy.” Aman tungkay dan napaukan su bahi.

<sup>6</sup>Ba inikagiyan sidan hi Jesus hu “Bay-ani nuy en hayana. Imbà nuy agsamuka ta sa binuhat din dini ta kanak madagway tungkay. <sup>7</sup>Sa mga makaluluuy sigi dà diyan ta inyu daw agkabuligan nuy sidan hu bisan inu ha panahun, ba siak harì ad en maglugay dini ta inyu. <sup>8</sup>Binuhat din dini ta kanak sa agkabaug din hu pagpangandam hu kalebenga kanak. <sup>9</sup>Laus gayed sa ag-ikagiye ku inyu ha bisan hindu asem duun isangyaw sa Maayad ha Tultulanen dini ta tibuuk ha kalibutan, sa binuhat taini ha bahi harì gayed malipatan daw itultul daan.”

### **Sa Paagi Hu Kadakepa Ki Jesus**

*(Marcos 14:10-11; Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)*

<sup>10</sup>Si Judas Iscariote sa sabuwa duun ku sampulù daw daruwa ha tinun-an hi Jesus duminuun hu mga labaw ha sinaligan hu paghalad ta daw itugyan din si Jesus diyà ta kandan. <sup>11</sup>Su mapaliman dan haena nangabayà-bayà gayed sidan daw sinaaran dan si Judas ha ag-ilahan dan hu salapì. Aman nan-ahà dayun si Judas hu paagi ha makatugyan din si Jesus diyà ta kandan.

### **Sa Pagsaulug Hi Jesus Duma Hu Mga Tinun-an Din**

*(Marcos 14:12-21; Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-14,21-23; Juan 13:21-30)*

<sup>12</sup>Su mauma en sa panahun ha agsaulugen sa Pagkaen hu Supas ha Hurà Duun Igpatulìn ha iyan daan panahun hu paghalad hu nati hu karniro hu pagsaulug taena ha Aldaw hu Paglabay, nanginginsà sa mga tinun-an diyà ki Jesus hu “Hindu sa agkabayaan nu ha elegen day hu pagpangandam hu igpanihapun taw hu pagsaulug?”

<sup>13</sup>Sinugù din su daruwa kandan ha “Dumiyà kaw ta banuwa daw ku masal-aw nuy sa etaw ha tag-uwit hu bangà ha tinaguan hu wahig lumupug kaw kandin <sup>14</sup>duun hu balay ha agseledan din. Dayun ikagiye sa tagibalay hu ‘Sa Manunudlù agpanginginsà ku hindu duun tag-amul-amul hu pagpakigsalu hu mga tinun-an din ta tagsaulug.’ <sup>15</sup>Ipaahà din dayun inyu sa maluag ha kwarto diyà ta latun taena ha balay din ha inandaman

en hu mga galamiten hu pagkaen na duun kaw taena pangandam para kanuy.”

<sup>16</sup>Duminiyà su mga tinun-an ta banuwa daw natuman gayed sa alan ha inikagi hi Jesus. Aman nangandam sidan hu pagkaen taena ha pagsaulug.

<sup>17</sup>Su daleman en nakauma si Jesus duma hu mga tinun-an din. <sup>18</sup>Su kamulu pa sidan tagkaen inikagiyan sidan hi Jesus hu “Laus gayed sa ag-ikagiyan ku inyu ha sa sabuwa inyu iman ha nakigsalu kanak iyan maglimbung kanak.”

<sup>19</sup>Nangaguul su mga tinun-an din aman sa kada sabuwa kandan nanginginsà hu “Iyan a ba?”

<sup>20</sup>Tuminubag si Jesus hu “Iyan sa sabuwa diyan ta inyu ha tagsalu en kanak iman. <sup>21</sup>Siak sa Suled hu Kaet-etawan matay a gayed sumalà hu insulat ha lalang hu Dios mahitenged kanak, ba kahid-u gayed hu etaw ha maglimbung kanak. Maayad pa ngaay ku hurà en haena ibatà.”

### **Sa Panihapun Hu Ginuu**

*(Marcos 14:22-26; Mateo 26:26-30; Lucas 22:15-20; 1 Corinto 11:23-25)*

<sup>22</sup>Su kamulu pa sidan tagkaen tuminimù si Jesus hu supas daw ampui din. Dayun pinangebing din haena daw ipan-ila duun hu mga tinun-an din ha tagyanaen “Timua nuy haini ta iyan en haini lawa ku.”

<sup>23</sup>Dayun tinimù din sa tasa daw ampui daan haena. In-ila din kandan daw alan sidan uminimum duun. <sup>24</sup>Inikagiyan sidan hi Jesus hu “Iyan en haini langesa ku ha igpamalas hu mga salà hu kaet-etawan ha iyan timaan hu bag-u ha kasabutan hu Dios daw hu kaet-etawan. <sup>25</sup>Laus gayed sa ag-ikagiyan ku inyu ha daw ad en asem isab ag-inum hu bag-u ha binu ku magharì en sa Dios ha Amay ku.”

<sup>26</sup>Su makagkanta en sidan hu pagdayè hu Dios duminiyà sidan ta Buntud ta Olibo.

### **Sa Pag-ikagi Hi Jesus Mahitenged Hu Paglimud Hi Pedro**

*(Marcos 14:27-31; Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)*

<sup>27</sup>Inikagiyan hi Jesus su mga tinun-an din hu “Alan kaw gayed sumuway kanak ta sa insulat ha lalang hu Dios tagyanaen ‘Aghimatayan ku sa magbalantay daw makagsusuwayà sa mga karniro.’ <sup>28</sup>Ba ku mabanhaw ad umuna a inyu diyà ta Galilea.”

<sup>29</sup>Minikagi si Pedro hu “Bisan ku sumuway ikaw sa duma ba harì a gayed hu kanak.”

<sup>30</sup>Ba inikagiyan hi Jesus hu “Laus gayed sa ag-ikagiyan ku ikaw ha taini ha daleman sa harì pa managauk sa manuk hu kadamuwa katatulu kad en makaikagi ha harì a ikaw agkakilala.”

<sup>31</sup>Tuminubag si Pedro hu “Bisan pa ku himatayan a duma ikaw ba harì ku gayed hayana ikagiyan.” Iyan daan haena inikagi hu alan ha mga tinun-an hi Jesus.

**Sa Pag-ampù Hi Jesus Diyà Ta Getsemane**  
(*Marcos 14:32-42; Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46*)

<sup>32</sup> Si Jesus daw sa mga tinun-an din duminuun hu lugar ha tagngaranan ta Getsemane daw inikagiyan din sidan hu “Dini kaw dà taini magpinuun ta agdayun a diyà ta unahan hu pag-ampù.” <sup>33</sup> Dinuma din si Pedro, si Santiago daw si Juan. Suminakit gayed sa gahinawa din hu kalugul <sup>34</sup> aman inikagiyan din sidan hu “Miglabay gayed kasakit sa gahinawa ku ha bà su agkabugtù en. Dini kaw dà daw magbantay kaw.”

<sup>35-36</sup> Su makadiyà en si Jesus ta unahan luminuhud daw dunghuy diyà ta bugtà ha mig-ampù ha tagyanaen “Amay ku, agkahimu nu sa alan. Ku mabaluy ngaay hari a ikaw ipaagi duun taini ha mga alantusen. Ba iyan sa ikaw ha pagbayà matuman kenà iyan sa kanak.”

<sup>37</sup> Dayun linikuan hi Jesus su tatulu ha mga tinun-an din ba naahà din ha tagtidugahà en sidan. Aman inikagiyan din si Pedro hu “Simon, tagtiduga kad en ba? Imbà kaw hari pakagbantay bisan ngaay nangkauras dà? <sup>38</sup> Magbantay kaw gayed daw mag-ampù ta daw hari kaw madaeg hu panulay. Agkabayà ngaay sa henà-henà nuy ba maluya kaw.”

<sup>39</sup> Luminikù dà paman si Jesus daw mig-ampù iling ku nauna. <sup>40</sup> Su lumikù dà duun ku mga tinun-an din naahà din ha tagtidugahà gihapun ta hari gayed sidan pakaantus. Hurà dan en agpakatubag kandin.

<sup>41</sup> Duun hu ikatulu ha paglikù din diyà ta kandan inikagiyan din sidan hu “Tagtidugahà kaw pa ba diay? Pukaw kaw en ta iyan en haini panahun ha siak sa Suled hu Kaet-etawan itugyan ad en duun hu mga makasasalà ha etaw. <sup>42</sup> Bangun kaw ta aghipanaw kuy en. Ahaa nuy, taini en sa etaw ha taglimbung kanak.”

**Sa Kadakepa Ki Jesus**  
(*Marcos 14:43-52; Mateo 26:47-53; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12*)

<sup>43</sup> Su kamulu pa si Jesus tag-ikagi nakauma en sa sabuwa duun taena ha sampulù daw daruwa ha tinun-an din ha iyan si Judas duma hu madakel ha mga etaw ha tag-uuwit hu mga ispada daw mga bunal ta sinugù sidan hu mga labaw ha sinaligan hu paghalad daw hu mga manunudlù hu Kasuguan daw hu mga magulang. <sup>44</sup> Amin timaan ha inikagi kandan hi Judas ha tagyanaen “Sa hadekan ku iyan en haena aman dakepen nuy dayun daw uwiten nuy ha pabantayan gayed.” <sup>45</sup> Su makauma sidan inubayan sagunà hi Judas si Jesus daw ikagihi hu “Manunudlù” dayun hinadekan din. <sup>46</sup> Sagunà dan dinakep si Jesus. <sup>47</sup> Sa sabuwa ha tagtiyadeg diyà ta ubay dan duminagtù hu ispada din daw tigbasa sa suluguen hu tungkay labaw ha sinaligan hu paghalad aman nalapungan haena.

<sup>48</sup> Dayun inikagiyan hi Jesus su mga etaw hu “Pangulu a ba hu mga tulisan imbà kaw tag-uuwit hu mga ispada daw mga bunal hu pagdakep

kanak? <sup>49</sup>Aldaw-aldaw nanudlù a inyu diyà ta Timplo ba hurà a inyu dakepa. Ba saena nahitabù ta daw matuman sa insulat ha lalang hu Dios.”

<sup>50</sup>Dayun inawaan si Jesus hu mga tinun-an din ta nangakapulaguy sidan.

<sup>51</sup>Amin daan malaki ha luminupug kandan ha bà dà mig-ambal.

Aman dinakep dan haena <sup>52</sup>ba nakapulaguy ha hurà din en pinaksuy ta nakabilin dà su ambal din.

**Sa Pagbistiga Ki Jesus Hu Mga Punuan**

*(Marcos 14:53-65; Mateo 26:57-68; Lucas*

*22:54-55,63-71; Juan 18:13-14,19-24)*

<sup>53</sup>Inuwit si Jesus ku mga etaw diyà ta balay taena ha tungkay labaw ha sinaligan hu paghalad ta diyà en tag-amul-amul sa mga labaw ha sinaligan hu paghalad daw sa mga magulang daw sa mga manunudlù hu Kasuguan. <sup>54</sup>Si Pedro taglupug daan kandan ba madiyù dà daw diyà dà nataman ta lama. Uminamul haena duun hu mga bantay ha tagpinuu diyà ha taghidadang duun hu hapuy.

<sup>55</sup>Sa mga labaw ha sinaligan hu paghalad daw sa alan ha duma dan ha mga labaw ha punuan hu mga Judio nan-ahà gayed hu mga katarengan ta daw mahimatayan dan si Jesus, ba hurà dan gayed agkaahà. <sup>56</sup>Madakel daan sa nanistigus hu bidù ba hurà mag-iling sa katarengan dan.

<sup>57</sup>Dayun amin mga etaw ha huminitindeg daw nanistigus hu mga bidù ha kagi dan <sup>58</sup>“Napaliman day haini ha tagyanaen ‘Agkagasen ku haini sa Timplo ha binalay hu etaw, ba duun hu tatulu ha aldaw agbalayen ku dà sa lain ha timplo ha kenà en binuhat hu etaw.’ ” <sup>59</sup>Ba hurà makag-iling sa katarengan dan.

<sup>60</sup>Dayun huminitindeg su tungkay labaw ha sinaligan hu paghalad daw insai si Jesus hu “Inu sa makatubag nu taini ha sumbung dan ikaw?”

<sup>61</sup>Ba si Jesus hurà en magtubag.

Minikagi dà paman su tungkay labaw ha sinaligan hu paghalad hu “Iyan kad ba su Mesiyas ha Batà hu Dios?”

<sup>62</sup>Tuminubag si Jesus hu “Iyan ad en daw ikagiye ku inyu ha siak sa Suled hu Kaet-etawan maahà a asem inyu ha minuu a duun hu kawatan taena ha gamhanan ha Dios daw maahà a daan inyu ha makabulus diyà tayà ha gabunan.”

<sup>63</sup>Su mapaliman haena hu tungkay labaw ha sinaligan hu paghalad pigyahà din su pinaksuy din ta tungkay napauk ha tagyanaen “Hurà en kinahanglan ha amin pa manistigus <sup>64</sup>ta napaliman taw en sa lalang din ha pigtameyes din gayed sa Dios. Inu man sa inyu ha henà-henà?”

Nasabuwa sa henà-henà dan ha angayan ha silutan gayed si Jesus hu kamatayen. <sup>65</sup>Dayun sa duma kandan uminileb diyà ki Jesus daw dinap-en dan sa mata din daw sumbaga hu kagi dan “Tagnai ku sin-u kanay sa migsumbag ikaw.” Dayun tinimù si Jesus ku mga bantay daw bunali.

### Sa Paglimud Hi Pedro

(Marcos 14:66-72; Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18,25-27)

<sup>66</sup>Su diyà pa si Pedro ta lama taena ha balay nakauma su bahi ha suluguen ku tungkay labaw ha sinaligan hu paghalad. <sup>67</sup>Su maahà din si Pedro ha taghidadang pigtengtengan din haena daw ikagiyi hu “Iyan ka man diay duma hi Jesus ha taga-Nazaret.”

<sup>68</sup>Ba miglimud si Pedro ha tagyanaen “Harì ku agkatun-an ku inu sa tagsubayen nu.” Dayun guminuwà si Pedro payanaen diyà ta dalan na tuminagauk daan sa manuk.

<sup>69</sup>Su maahà haena ku suluguen ha bahi inikagiyan din en paman su mga etaw diyà hu “Iyan haini duma tayà ha etaw.” <sup>70</sup>Ba miglimud en paman si Pedro.

Su malugay-lugay inikagiyan si Pedro ku mga etaw ha tagtiyadeg diyà ha “Duma ka gayed tayaa ta taga-Galilea ka man daan.”

<sup>71</sup>Ba nanumpà gayed si Pedro hu kagi din “Harì ku agkakilala ku sin-u hayana sa etaw ha tagsubayen nuy.”

<sup>72</sup>Dayun uminisab tuminagauk sa manuk. Sagunà nahenhenaan hi Pedro sa inikagi hi Jesus kandin ha “Ku harì pa managauk sa manuk hu kadaruwa katatulu kad en makaikagi ha harì a ikaw agkakilala.” Aman mig-agalaay si Pedro.

### Sa Pagbistiga Ki Jesus Hi Pilato

(Marcos 15:1-5; Mateo 27:1-2,11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

**15** <sup>1</sup>Su maselem en sa mga labaw ha sinaligan hu paghalad daw sa mga manunudlù hu Kasuguan, sa mga magulang daw sa alan ha duma dan ha mga labaw ha punuan hu mga Judio miglalang-lalang ku in-inuwen dan si Jesus. Dayun binakus dan haena daw itugyan diyà ki Pilato. <sup>2</sup>Ininsaan hi Pilato si Jesus hu “Iyan ka ba Harì hu mga Judio?”

Si Jesus tuminubag hu “Iyan ad en su inikagi nu.”

<sup>3</sup>Sa mga labaw ha sinaligan hu paghalad migsumbung hu madakel gayed mahitenged ki Jesus. <sup>4</sup>Aman inisaban ininsaan hi Pilato si Jesus ha “Hurà nu ba katarengan hu mga sumbung dan? Palilimani nu sa madakel ha sumbung dan mahitenged ikaw.”

<sup>5</sup>Ba hurà en gayed tubag si Jesus aman tungkay nabeleng si Pilato.

### Sa Paghukum Ki Jesus Hu Kamatayen

(Marcos 15:6-15; Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39-19:16)

<sup>6</sup>Ku agsaulugen sa Aldaw hu Paglabay iyan naanadan hi Pilato sa amin sabuwa ha purisu ha aglibriyen din sumalà hu agpanayuen hu mga etaw. <sup>7</sup>Duun taena ha panahun amin nangapurisu tumenged hu pagsupak dan hu gubernu. Sa sabuwa kandan iyan si Barabas ha nakapatay su panahun ha

samukén dan sa banuwa. <sup>8</sup>Su maamul-amul en sa mga etaw hinangyù dan si Pilato ha buhaten din sa naanadan din hu paglibri hu sabuwa ha purisu.

<sup>9</sup>Nanginginsà si Pilato hu “Agkabayaan nuy ba ha libriyen ku haini sa Hari hu mga Judio?” <sup>10</sup>Ta natun-an hi Pilato ha si Jesus intugyan hu mga labaw ha sinaligan hu paghalad tumenged hu kasina dan kandin. <sup>11</sup>Ba pigdasig sa kaet-etawan taena ha mga labaw ha sinaligan hu paghalad ha iyan dan panayuen si Barabas ha libriyen.

<sup>12</sup>Ininsaan hi Pilato su mga etaw hu “In-inuwen ku diay sa tagngaranan nuy ha Hari hu mga Judio?”

<sup>13</sup>Alan sidan nangulahì hu “Ilansang hayana duun hu krus.”

<sup>14</sup>Ba minikagi si Pilato hu “Imbà nuy igpalansang hayana? Inu diay sa nabuhat din ha madaet?”

Ba bà dà nasì uminiseg sa kulahì hu mga etaw ha “Ilansang hayana.”

<sup>15</sup>Tumenged ta agkabayaan hi Pilato ha mabayà-bayà su mga etaw impaguwà din si Barabas. Dayun pinalagkutan din si Jesus daw itugyan duun hu mga etaw ta daw makalansang dan duun hu krus.

### **Sa Pagpasipala Ki Jesus Hu Mga Sundalu**

*(Marcos 15:16-20; Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)*

<sup>16</sup>Impaseled si Jesus hu mga sundalu duun ku balay hi Pilato dayun inamul-amulan haena hu mga kasundaluwan. <sup>17</sup>Pininaksuyan dan si Jesus hu maligà ha manggad. Tuminimù daan sidan hu gawed ha dugiyen ha binangkulà daw insuup dan diyà ta ulu hi Jesus. <sup>18</sup>Dayun nangulahì sidan hu “Mabuhì sa Hari hu mga Judio.” <sup>19</sup>Sigi dan dà tagbunalai sa ulu hi Jesus hu kayu daw inileban dan daan haena. Migluhud-luhud sidan diyà ta kandin ha tagpasibù-sibù ha agtahuran dan haena. <sup>20</sup>Su mapengahan dan en sa pagtameyes ki Jesus inawà dan dà su maligà ha manggad daw ilikù diyà ta kandin su pinaksuy din. Dayun inuwit dan si Jesus duun hu lugar ha duun dan iglansang hu krus.

### **Sa Paglansanga Ki Jesus Duun Hu Krus**

*(Marcos 15:21-32; Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)*

<sup>21</sup>Amin etaw ha taga-Cirene ha tagngaranan ki Simon ha amay hi Alejandro daw hi Rufo. Nasal-aw dan haena ha tagdiyà ngaay ta banuwa, dayun pineges dan ha tiangen din su krus hi Jesus. <sup>22</sup>Inuwit dan si Jesus duun hu lugar ha tagngaranan hu Golgota ha sa kahulugan taena Tul-an hu Ulu hu Etaw. <sup>23</sup>Diyà igpainum dan ngaay si Jesus hu binu ha inamulan hu bulung ha mira ba hurà din haena inuma. <sup>24</sup>Dayun inlansang dan si Jesus duun hu krus. Binahin taena ha mga sundalu sa pinaksuy din pinaagi hu ripa ta daw matun-an dan ku inu sa timuen hu kada sabuwa kandan.

<sup>25</sup>Agliwaraan en sa seselem su ilansang dan si Jesus duun hu krus.

<sup>26</sup>Insulat sa sumbung mahitenged kandin ha tagyanaen “Iyan haini

Harì hu mga Judio.” <sup>27</sup>Inlansang dan daan su daruwa ha tulisan duma ki Jesus, sa sabuwa diyà dapit ta kawatan din daw sa sabuwa diyà ta gibang din. <sup>28</sup>Pinaagi taena natuman gayed sa insulat ha lalang hu Dios ha tagyanaen “Inisip haena ha duma hu mga etaw ha masinupaken.” <sup>29</sup>Sa mga etaw ha agpamanagad tagkuyeng-kuyengà hu pagtameyes ki Jesus ha tagyanaen “Kagi nu man ha agkagasen nu sa Timplo ta agbalayen nu dà duun hu tatulu ha aldaw. <sup>30</sup>Libriya sa kaugalingen nu daw lugnà ka duun tayan ha krus.”

<sup>31</sup>Iling daan taena sa pagtameyes hu mga labaw ha sinaligan hu paghalad daw hu mga manunudlù hu Kasuguan hu kagi dan “Aglibriyen din man gid sa duma ha mga etaw ba sa kandin ha kaugalingen harì din agkalibri. <sup>32</sup>Ahaen taw hayana sa Mesiyas ha iyan Harì hu mga kaliwatan hi Israel ku lumugnà ba iman duun tayan ha krus ta daw makatuu kuy kandin.” Saena ha mga tulisan ha inlansang duma kandin migtameyes en daan kandin.

### **Sa Pagpatay Hi Jesus**

*(Marcos 15:33-41; Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)*

<sup>33</sup>Su maugtu en sa aldaw suminukilem sa tibuuk ha kalibutan hu tatulu ha uras. <sup>34</sup>Su agkabalalay en sa aldaw nangulahì si Jesus hu madaging ha tagyanaen “Eli, Eli, lama sabaktani?” ha tagkahulugan hu “Dios ku, imbà a ikaw bay-ani?”

<sup>35</sup>Su mapaliman haena hu duma ha mga etaw ha tagtiyadeg diyà ta ubay din minikagi sidan hu “Tag-umawen din gid si Elias sa propita.”

<sup>36</sup>Sa sabuwa kandan tuminimù hu manggad ha inteleb duun hu sukà daw ibedbed duun hu panga, dayun insungit din ki Jesus daw minikagi hu “Bay-ani hayan ta ag-ahaen taw pa ku makahiwal ba si Elias hu pagpalugnà kandin.”

<sup>37</sup>Nangulahì si Jesus dayun nabugtuan.

<sup>38</sup>Su makepal ha manggad ha in-elang diyà ta Timplo sagunà naliwarà nayahà sugud ta sampaw payanaen en ta sagayadan taena. <sup>39</sup>Su maahà ku kapitan ha tagtiyadeg duun hu ubay taena ha krus sa kapatay hi Jesus nakaikagi haena hu “Laus gayed ha Batà haini hu Dios.”

<sup>40</sup>Amin daan mga bahi ha tagbantay ki Jesus ba diyà dà sidan ta madiyù, sa duma kandan iyan si Maria Magdalena, si Salome daw si Maria sa inay hi Santiago daw hi Jose. <sup>41</sup>Duminuma sidan ki Jesus diyà ta Galilea hu pag-alima kandin. Diyà daan sa madakel pa ha mga bahi ha duminuma kandin payanaen ta Jerusalem.

### **Sa Paglebeng Ki Jesus**

*(Marcos 15:42-47; Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)*

<sup>42</sup>Hapun haena hu Biernes na ku sumalep en sa aldaw agsugud en sa Aldaw hu Paghimlay. <sup>43</sup>Amin etaw ha tagngaranan ki Jose ha taga-Arimatea ha

tinahud hu alan ha mga labaw ha punuan hu mga Judio daw tagsalap daan hu paghari hu Dios. Saena namalaw gayed hu pagdiyà ki Pilato daw panayua sa lawa hi Jesus. <sup>44</sup>Migduwa-duwa si Pilato ku minatay en ba si Jesus aman inumaw din su kapitan hu mga sundalu daw insai ku minatay en ba si Jesus. <sup>45</sup>Su matun-an din ha minatay en in-ila din sa lawa hi Jesus diyà ki Jose. <sup>46</sup>Aman tinimù din haena daw bungkusi hu maputi ha manggad ha pinalit din daw itagù duun hu binangbangan ha dampiyas. Dayun inipelan din haena hu adagi ha batu. <sup>47</sup>Si Maria Magdalena daw sa sabuwa ha Maria ha inay hi Jose nakaahà ku hindu inlebensing si Jesus.

### **Sa Pagkabanhaw Hi Jesus**

*(Marcos 16:1-8; Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)*

**16** <sup>1-2</sup>Su maiwas en sa Aldaw hu Paghimlay daw suminibwal en sa aldaw duun hu Domingo, si Maria Magdalena, si Salome, daw si Maria sa inay hi Santiago duminuun ku piglebensing ki Jesus sa tag-uuwit hu pahumut ha pinalit dan ta ighaplas dan haena hu lawa hi Jesus. <sup>3-4</sup>Su tagdiyà en sidan migpainsaay sidan ha tagyanaen “Sin-u sa umawà taena ha in-ipel ha batu duun ku lebensing?”

Ba su makauma sidan duun ku lebensing naahà dan ha naawà en su adagi ha batu. <sup>5</sup>Su sumeled sidan duun naahà dan sa maama ha tagpinuu diyà dapit ta kawanan ha sa pinaksuy din tungkay maputi aman nangahaldek gayed sidan.

<sup>6</sup>Ba inikagiyan sidan taena ha “Hari kaw agkangahaldek. Tagpan-ahaen nuy si Jesus ha taga-Nazaret sa inlansang duun hu krus ba hurà en dini ta nabanhaw en. Ahaa nuy haini sa naugsakan din. <sup>7</sup>Aman agpasa nuy elegi sa mga tinun-an din labi en si Pedro daw ikagiya sidan ha si Jesus ag-una kandan diyà ta Galilea. Maahà nuy haena diyà sumalà hu inikagi din inyu.”

<sup>8</sup>Su mga bahi pighugdunan hu kahaldek daw nangabeleng aman guminuwà sidan duun ku lebensing daw pulalaguy. Hari sidan agpakaikagi diyà ta dalan ta agkangahaldek sidan.

### **Sa Pagpaahà Hi Jesus Diyà Ki Maria Magdalena**

*(Marcos 16:9-11; Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)*

<sup>9</sup>Su mabanhaw en si Jesus hu kaaldawen hu Domingo iyan una ha pigpaahaan din diyà si Maria Magdalena su naulian din ha inulian su anay hu pitu ha busaw. <sup>10</sup>Dayun inelegan hi Maria sa mga duma din ha nakigduma-duma daan ki Jesus daw tultuli sidan sa tag-agalaay hu paglugul. <sup>11</sup>Su mapaliman dan ha nabanhaw en si Jesus daw naahà haena hi Maria hurà sidan tuu.

### **Sa Pagpaahà Hi Jesus Duun Hu Daruwa Ha Etaw**

*(Marcos 16:12-13; Lucas 24:13-35)*

<sup>12</sup>Su maiwas haena migpaahà dà si Jesus duun hu daruwa ha taghipanaw payanaen duun hu sabuwa ha banuwa ba hurà dan kakilala

si Jesus. <sup>13</sup>Su makilala dan en haena tinultulan dan sa mga duma dan ba hurà daan sidan tuu.

**Sa Pagpaahà Hi Jesus Duun Hu Mga Tinun-an Din**

*(Marcos 16:14-18; Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23)*

<sup>14</sup>Migpaahà si Jesus duun ku sampulù daw sabuwa ha tinun-an su tagkaen sidan. Sinaway din sidan ta harì sidan agtuu daw madesen gayed sa henà-henà dan ta hurà dan tuuwi sa nakaahà kandin ha nabanhaw.

<sup>15</sup>Inikagiyan din sidan hu “Hipanaw kaw dini ta tibuuk ha kalibutan daw isangyaw nuy sa Maayad ha Tultulanen duun hu alan ha kaet-etawan. <sup>16</sup>Bisan sin-u sa tumuu daw magpabautismu maluwas, ba sa harì tumuu agsilutan gayed. <sup>17</sup>Saena ha agtuu magaheman ta daw makabuhat sidan hu mga belenganen. Pinaagi hu ngaran ku makabugaw sidan hu mga busaw daw makaikagi daan sidan hu harì agkasabut ha inikagiyan. <sup>18</sup>Ku makaibit sidan hu bunsalagan daw ku makainum sidan hu hilu harì sidan mainu, daw ku dampayen dan sa agkangadaluwan mangaulian daan.”

**Sa Pagligtu Hi Jesus Diyà Ta Langit**

*(Marcos 16:19-20; Lucas 24:50-53; Mga Buhat 1:9-11)*

<sup>19</sup>Su maiwas haena ikagiya hi Jesus luminigtu diyà ta langit daw pinuu duun hu kawatan hu Dios. <sup>20</sup>Dayun namanhipanaw sa mga tinun-an din daw nanunultul duun hu bisan hindu. Sa Dios migbulig kandan daw pinaagi hu mga belenganen nakapaahà dan ha laus gayed sa lalang ha intultul dan.